

Riksdagens snabbprotokoll

2023/24:124

Onsdagen den 29 maj

Kl. 09.00–12.42
16.00–16.28

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 8 maj justerades.

§ 2 Anmälan om gruppleddare för partigrupp

Tredje vice talmannen meddelade att Centerpartiets partigrupp anmält *Daniel Bäckström* som gruppleddare för partigrupp från och med den 1 juni.

§ 3 Anmälan om ersättare för gruppleddare för partigrupp

Tredje vice talmannen meddelade att Centerpartiets partigrupp anmält *Ulrika Heie* som förste ersättare för gruppleddare för partigrupp och *Elisabeth Thand Ringqvist* som andre ersättare för gruppleddare för partigrupp från och med den 1 juni.

§ 4 Meddelande om särskild debatt med anledning av anonyma påverkanskampanjer och hur förtroendet för partiväsendet och demokratin kan upprätthållas

Tredje vice talmannen meddelade att på begäran av Centerpartiets partigrupp skulle en särskild debatt med anledning av anonyma påverkanskampanjer och hur förtroendet för partiväsendet och demokratin kan upprätthållas anordnas *måndagen den 24 juni kl. 11.00*.

Från regeringen skulle justitieminister Gunnar Strömmer (M) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om särskild debatt om med anledning av anonyma påverkanskampanjer

Alla riksdagspartier och dess företrädare har ett ansvar för hur den politiska debatten förs. Ett öppet

meningsutbyte där man står för sina åsikter är en grundbult i demokratin. Påverkan och opinionsbildning med anonyma avsändare i syfte att smutskasta och skrämja andra partiers företrädare är därför mycket allvarligt. Det påverkar förtroendevaldas, inte minst riksdagsledamöters, arbete, familj och möjligheter att utföra sina uppdrag.

Säkerhetspolisen har också varnat för utländska påverkansoperationer kan använda och samverka med anonyma konton för att sin sprida propaganda och i syfte att påverka opinion och debatt i Sverige under falska förespeglningar.

TV4:s Kalla fakta har i två delar publicerat en granskning där det framkommer att ett riksdagsparti finansierar och systematiskt organiserar anonyma konton i syfte att sprida desinformation och hat mot andra partiers företrädare. Det som framkommer i TV4:s reportage väcker många frågor. Agerandet har fördömts av så nästan alla partiledare och av statsministern. Inbjudan till samtal skickats.

Detta är dock inte en problematik som ska hanteras bakom stängda dörrar, utan öppet för media och allmänhet att ta del av. Vi begär därför en särskild debatt i riksdagen för att klargöra riksdagspartiernas syn på hur vi kan ytterligare bidra till en respektfull och demokratisk debatt i digitala kanaler, hur man avser motverka anonyma påverkanskampanjer, och undvika att risk att utnyttjas av främmande makts agerande i digitala media.

Stockholm den 15 maj 2024

Ulrika Heie

Gruppleddare Centerpartiet

§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2023/24:771

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:771 Införande av ekocid som ett internationellt brott av Linnéa Wickman (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 19 juni 2024.

Skälet till dröjsmål beror på resa.
Stockholm den 28 maj 2024
Utrikesdepartementet
Tobias Billström (M)
Enligt uppdrag
Klas Molin
Expeditionschef

§ 6 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till trafikutskottet:

RiR 2024:10 Bildandet av Svevia och Infranord – bristfälligt infriade intentioner

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner

2023/24:143 till civilutskottet
2023/24:144 till justitieutskottet
2023/24:145 och 148 till trafikutskottet
2023/24:146 och 151 till socialförsäkringsutskottet
2023/24:147 till socialutskottet
2023/24:149 till skatteutskottet
2023/24:150 och 154 till näringsutskottet
2023/24:152 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 8 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Utrikesutskottets betänkande
2023/24:UU11 Vissa säkerhetspolitiska frågor

Skatteutskottets betänkande
2023/24:SkU11 Inkomstskatt

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2023/24:MJU16 Jordbrukspolitik
2023/24:MJU17 Cirkulär och giftfri ekonomi och Riksrevisionens rapport om hantering av uttjänta solcellspaneler och vindturbinblad

§ 9 Vissa förslag om kompensation m.m. till personer födda 1957 och 1959 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU23
Vissa förslag om kompensation m.m. till personer födda 1957 och 1959 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag (prop. 2023/24:83 delvis och prop. 2023/24:91)
föredrogs.

Anf. 1 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Dagens debatt handlar om förslag till kompensation till personer födda 1957 och 1959 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag – skatteutskottets betänkande 23. Här finns det en enighet på det sättet att vi inte har någon reservation i ärendet. Vi har däremot ett särskilt yttrande, fru talman, som jag tänker återkomma till.

För att ge lite historik kring ärendet tänkte jag kort gå igenom bakgrunden. Den så kallade Pensionsgruppen kom i december 2017 överens om ett antal åtgärder i syfte att säkra långsiktigt höjda, hållbara och trygga pensioner. Överenskommelsen innebar förändrade åldersgränser i pensionssystemet. Höjningen av åldersgränserna, fru talman, förenades med övergångsbestämmelser som innebär att personer födda 1957 eller tidigare fortfarande har rätt till exempelvis garanti-pension och bostadstillägg från 65 års ålder.

Samtidigt med ändringarna i socialförsäkringsbalken höjdes den 1 januari 2023 även åldersgränsen i inkomstskattelagen för att ta del av det så kallade förhöjda grundavdraget från 65 till 66 år. Personer som är skattskyldiga under beskattningsåret och som har haft en förvärvsinkomst har rätt till grundavdrag. Grundavdraget beräknas till ett högre belopp för personer som har uppnått en viss ålder. Det förhöjda grundavdraget syftar till att förbättra de ekonomiska villkoren för pensionärer.

Ändringen i inkomstskattelagen gjordes för att anpassa åldersgränsen till övriga förändringar inom pensions- och trygghetssystemen. Eftersom åldersgränsen gäller åldern vid beskattningsårets ingång innebär ändringen att personer födda 1957 har rätt till förhöjt grundavdrag först 2024.

Höjningen av åldersgränserna i pensionssystemet och i skattelagstiftningen har alltså inneburit att personer födda 1957 hamnar i en situation där de inte omfattas av åldershöjningarna i pensionssystemet och i kringliggande trygghetssystem men omfattas av bestämmelsen om höjd åldersgräns till 66 år för det förhöjda grundavdraget.

Den skillnad som har uppstått i de olika regelsystemen i samband med höjningen av åldersgränserna i socialförsäkringssystemet och höjningen av åldersgränsen för det förhöjda grundavdraget i skattelagstiftningen som beskrivits ovan kommer 2026 även att uppkomma för personer födda 1959. Det beror på att de pensionsrelaterade åldersgränserna i socialförsäkringsbalken och i kringliggande trygghetssystem från och med 2026 kommer att knytas till riktåldern för pension samtidigt som åldersgränsen i inkomstskattelagen för att kunna ta del av det förhöjda grundavdraget detta år kommer att höjas från 66 till 67 år.

Detta är en miss i förslaget från Pensionsgruppen, och denna miss rättas nu till. Vi socialdemokrater stöder förslaget och yrkar därför bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet, fru talman. Som jag sa inledningsvis lämnar vi dock ett särskilt yttrande där vi menar att regeringen kunde ha reagerat snabbare.

Vi socialdemokrater påtalade problematiken när bristerna i förslaget uppdagades, och vi har under en lång tid uppmanat regeringen att agera. Nu reagerar regeringen med den här propositionen, och bättre sent än aldrig.

Vi har dock noterat att regeringens förslag till lösning inte hanterar problematiken kring att egenföretagare och företag har betalat en för hög egenavgift respektive arbetsgivaravgift för personer födda 1957.

Med detta sagt är det viktigt för oss socialdemokrater att vara tydliga med att det finns mycket kvar att göra för att få ordning på våra pensioner. Vi vill ta tillbaka kontrollen över välfärden och säkerställa att alla har en pension som det går att leva på.

Vi har tydliga mål när det gäller pensionen som både gäller nuvarande pensionärer men framför allt kommande löntagare och pensionärer. Ett mål är att den samlade pensionen för vanliga löntagare ska vara minst 70 procent av slutlönen.

Vi socialdemokrater vill bygga ut pensionstillägget för att göra det mer lönsamt att ha arbetat under arbetslivet. Det är en viktig princip i vårt pensionssystem att alla ska få minst 70 procent av slutlönen i pension. Vi socialdemokrater vill höja inbetalningarna till pensionssystemet. Vi vill att inbetalningarna ökar så att de motsvarar de 18,5 procent som var avsikten när pensionssystemet infördes. Vi vill minska de ekonomiska klyftorna och öka jämställdheten bland pensionärer.

Fru talman! Det finns naturligtvis mycket som måste göras när det gäller jämställdheten för pensionärer. Mycket ligger även utanför själva skattesystemet; det har naturligtvis att göra med hur vi hanterar föräldraförsäkringen och jämställdheten på arbetsmarknaden – hela den könsuppdelade arbetsmarknaden. Det finns mycket som ligger utanför själva skattelagstiftningen, fru talman, som är viktigt för att vi ska åstadkomma jämställdhet bland pensionärer. Det är något som vi socialdemokrater självklart vill arbeta med på alla olika områden. I just det här betänkandet, det här ärendet, diskuterar vi dock skattelagstiftningen.

Vi socialdemokrater vill också införa en gas i pensionssystemet, det vill säga att pensionen blir högre när det blir överskott i pensionssystemet, på samma sätt som den så kallade bromsen gör att pensionerna blir lägre när det riskerar att bli underskott i systemet. Pensionerna måste helt enkelt fortsätta att bli bättre, fru talman.

Alldeles för många av Sveriges pensionärer har för låg pension. Den som har varit med och byggt upp vårt land och med sitt arbete lagt grunden för vår gemensamma välfärd har rätt till trygghet under ålderdomen.

Vi socialdemokrater vill ha ett hållbart pensionssystem så att både nuvarande och kommande generationer får tillräckliga pensioner. Men vi inser också att vi lever allt längre, vilket betyder att pensionen ska räcka i fler år än tidigare. Det gör att vi behöver jobba längre, annars blir pensionen för låg. Pensionsåldern måste höjas, eftersom det vi betalar in när vi jobbar helt enkelt inte räcker till när vi behöver pension i fler år.

Det är detta som är bakgrunden till överenskommelsen inom Pensionsgruppen, fru talman.

Det är många frågor som sammanfaller i ett sådant här ärende. En viktig fråga som vi socialdemokrater driver hårt är naturligtvis att om alla ska orka jobba längre måste också arbetsmiljön förbättras. Vi måste ha en politik för arbetsmarknad och arbetsmiljö. Det måste finnas ett skydd för den som av olika skäl inte kan jobba ända fram till pensionen. Ett av dessa skydd är den så kallade trygghetspensionen som vi införde i regeringsställning.

Det är viktigt att komma ihåg att detta är en mångfasetterad fråga som måste hanteras på flera olika sätt på flera olika områden. Det är en politik som vi socialdemokrater har god kontroll över och hela tiden ser, och vi kämpar tillsammans med till exempel de fackliga organisationerna för att hantera de här frågorna på bred front.

Jag vill också påminna om att vi socialdemokrater under vår senaste regeringsperiod gjorde mycket för att förbättra för pensionärerna. Vi höjde garantipensionen och bostadstillägget för både ensamstående och sammanboende. Vi förbättrade premiepensionen och införde ett pensionstillägg på upp till 600 kronor i månaden för den som har jobbat ett helt yrkesliv men ändå har låg pension. Jag var också inne på att vi införde trygghetspensionen som innebär att den som är över 60 år, som har slitit ut sig i jobbet och inte klarar att arbeta fram till pensionsåldern enklare kan få sjukersättning.

Vi socialdemokrater vill förbättra pensionssystemen och kommer inte att ge oss förrän allt detta blir verklighet, alltså det jag inledde med att säga om att man ska ha minst 70 procent av sin slutlön och att inbetalningarna till systemet ska höjas. En bra pension är en del av den socialdemokratiska grundidén om ett tryggt och solidariskt samhälle. Det är en idé som vi aldrig kommer att ge upp.

(Applåder)

Anf. 2 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Jag hade faktiskt inte tänkt begära replik, men min partikollega Cecilia Engström frågade om jag ville ta den här debatten av det enkla skälet att det är en fråga som jag har drivit intensivt. Den handlar om att 57:orna ska kompenseras och att vi får förändringar på plats som gör att 59:orna inte drabbas av samma sak. Dessutom är vi eniga här i dag, vilket jag tycker är bra och positivt.

Jag är en av två ledamöter som är kvar i Pensionsgruppen sedan propositionen om riktåldern lades på riksdagens bord 2019. Det är på grund av den vi har den här debatten. Vi blev tvungna att ta det här beslutet eftersom det inte blev korrekt hanterat när riktåldern justerades.

Anledningen till att jag begärde replik på Patrik Björcks anförande är det särskilda yttrande som Socialdemokraterna har valt att själva formulera. Det är i bästa fall ett yttrande som formulerats utifrån ren okunskap och i sämsta fall politisk sandlåda och desinformation. Socialdemokraterna skriver nämligen att

regeringen har hanterat denna fråga saktfärdigt och vidare att: ”Socialdemokraterna påtalade problematiken och uppmanade regeringen att agera när omständigheterna uppdagades.” Det påståendet är falskt, och det kan vem som helst kontrollera.

Ett förslag till er som sitter hemma och kanske lyssnar på den här debatten är att googla ”Ardalan Shekarabi”, ”Almedalen” och ”Expressen”. Där kan man höra hur den dåvarande ansvariga ministern fick frågan om han tänkte göra någonting. Ardalan Shekarabis svar var att han skulle ta med sig frågan.

Är det okunskap eller desinformation när ni väljer att formulera er som ni har gjort i ert yttrande?

Anf. 3 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Jag skulle nog akta mig för att ta ordet desinformation i min mun om jag ingick i ett regeringsunderlag vars största parti ägnar hela sin kraft åt trollfabriker, desinformation och ohederlig politisk debatt. Det är bara ett litet tips till ledamoten.

Om vi sedan går över till själva frågan har vi socialdemokrater påpekat för regeringen under den snart tvååriga period som Hans Eklinds regering haft makten att det är dags att komma med en lagstiftning som rättar till de fel som alla är överens om har uppstått när det gäller den höjda pensionsåldern.

Vi har fått vänta; det är inte heller svårt att kontrollera. Regeringen tillträdde hösten 2022, och vi befinner oss i sommaren 2024. Det är bra att betänkandet nu kommer, att lagstiftningen kommer på plats och att 57:orna får kompensation för det de borde ha haft. Men de skulle inte ha behövt vänta i nästan två år om Hans Eklinds regering hade agerat snabbare.

(Applåder)

Anf. 4 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Ställd inför frågan om det är okunskap eller desinformation väljer riksdagsledamoten att börja prata om SD. Jag misstänkte att det skulle hända, så jag skrev ut detta: Desinformation är avsiktligt falsk eller vilseledande information som sprids på ett planerat sätt i syfte att nå en viss målgrupp. Desinformation skiljer sig från felaktig information, som är ett oavsiktligt fel där avsändaren är omedveten om informationens felaktighet.

Jag måste återkomma till Socialdemokraternas särskilda yttrande och hoppas att ledamoten ändå vågar ta tag i min fråga. Det står: ”Socialdemokraterna påtalade problematiken och uppmanade regeringen att agera när omständigheterna uppdagades.” Men de uppdagades ju sommaren 2022! Det kan vem som helst se i intervjun med Ardalan Shekarabi. Den fanns i alla fall kvar så sent som i går kväll.

Socialdemokraterna säger att de gjorde det här så fort de fick informationen. Men de hade den ju själva när de satt i regering! De gjorde ingenting, och det är min poäng. Har man formulerat det särskilda yttrandet utifrån att man inte visste att regeringen visste? I så fall är det ett misstag och okunskap. Eller har man formulerat sig på det här viset trots att man vet att den

socialdemokratiska regeringen, som lade fram propositionen, fick detta påtalat för sig bara någon månad efter det att propositionen röstats igenom? Då blir det faktiskt desinformation, för då har man avsiktligt undanhållit information från den som läser.

Anf. 5 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Jag får nästan ta för givet att det Hans Eklind ägnar sig åt här i kammaren i dag är desinformation, för jag utgår från att ledamoten är medveten om skeendet, särskilt som han har deltagit i arbetet i Pensionsgruppen.

Om Hans Eklind menar att det regeringen får reda på sommaren 2022 ska ha varit verkställt – man ska alltså ha skrivit en proposition och lagt fram ett betänkande under riksdagens sommaruppehåll – och klubbat innan valet 2022 ägnar sig Hans Eklind åt ren desinformation. Det Socialdemokraterna fick veta sommaren 2022 hade regeringen att verkställa när den fick möjlighet att lägga fram en proposition när riksdagen sammanträdde hösten 2022. Men, fru talman, Hans Eklinds regering väntade i nästan två år med att hantera denna för pensionärerna viktiga fråga.

Fru talman! Det Hans Eklind ägnar sig åt nu är ren och skär desinformation. Det kan möjligen vara på grund av okunskap om hur regeringen arbetar; hur riksdagen sammanträder; hur en proposition kommer till; hur ett betänkande kommer till eller när, var och hur man inkallar en sommarriksdag under pågående valrörelse. Jag utgår dock från att Hans Eklind är kunnig om detta, fru talman. Det finns naturligtvis en liten möjlighet att ledamoten inte känner till regeringens eller riksdagens arbetsformer, men det skulle ju vara häpnadsväckande. Därför vill jag nog ändå påstå att det kommer ren och skär desinformation från Hans Eklind i riksdagens kammare i dag.

(Applåder)

Anf. 6 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! Jag vill fråga Patrik Björck hur ledamoten menar att det här skulle ha kunnat göras på något annat, snabbare sätt. Kostnaden som nu beräknas bli drygt 3 miljarder kronor snyter man ju inte ur näsan hur som helst. Den måste ingå i budgeten. Det handlar alltså inte om någon saktfärdighet utan om att hantera budgetprocessen på ett korrekt sätt.

Anf. 7 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Crister Carlsson har en mycket mer realistisk inställning till regeringens och riksdagens arbetsformer än Kristdemokraternas Hans Eklind. Crister Carlsson och jag kan väl vara överens om att med utgångspunkt i frågan han ställde till mig nu hade det inte varit rimligt för den socialdemokratiska regeringen att på sommaren 2022 innan regeringsskiftet i september 2022 ha lagt fram en proposition, fått igenom den i ett utskott och klubbat den i kammaren. Crister Carlsson och jag är överens om att det hade varit en orimlig arbetsprocess att tränga in under några veckors tid. Där bekräftar ju Crister Carlsson, fru

talman, Hans Eklinds uppenbara desinformation i hans påstående att vi borde ha kunnat genomföra detta under den korta tid som vår regering hade kännedom om det här före valet 2022. Där är vi överens, Crister Carlsson och jag.

Crister Carlsson hade en fundering om att några veckors agerande under valrörelsen inte hade räckt för att få igenom detta. Men nästan två år och två budgetar – det tycker vi socialdemokrater är senfärdigt. Detta borde naturligtvis ha kunnat läggas fram med en gång. Det borde naturligtvis ha kunnat lösas för ett år sedan. Inte på några veckor, men ett år hade väl regeringen kunnat klara av det på, fru talman.
(Applåder)

Anf. 8 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om att replikskiftet är med Crister Carlsson och inte Hans Eklind.

Anf. 9 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! Jag tackar för att fru talmannen påpekar det.

Jag vill påstå att det var den socialdemokratiska regeringen som lade fram förslaget – sommaren 2022 om jag inte minns fel; jag var inte med då – men missade konsekvenserna för dem som var födda 1957. Det stora ansvaret ligger på den förra regeringen. Jag vill också mena att man visste om situationen och inte gjorde någonting. Varför?

Anf. 10 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Vi är överens om, hoppas och tror jag, att det av Pensionsgruppen överenskomna förslaget läggs fram av en socialdemokratisk regering. Så är det. Det är någonting vi är överens om. Vi var också gemensamt överens om det förslaget.

Sedan kommer vi till insikt om, gemensamt, att detta inte är fullödigt och behöver justeras. Då påtalar vi socialdemokrater detta, och den tillträdande regeringen väntar i två år med att hantera frågan. Det tycker vi, vilket vi också säger i vårt särskilda yttrande, är saktfärdigt.

Det är väldigt svårt att tänka sig att man kan beskriva den situationen på något annat sätt. Jag tycker att det är ett ganska diplomatiskt och återhållsamt sätt att beskriva den långsamma hanteringen av det här ärendet.

(Applåder)

Anf. 11 ERIK HELLSBORN (SD):

Fru talman! Då ska vi äntligen komma till skott med förslaget om kompensation för människor födda 1957 och 1959, något som tveklöst varit efterlängtat bland tiotusentals personer runt om i landet. Förslaget kommer att reparera de olyckliga bieffekter som kom av den tidigare reformen med höjd pensionsålder.

Vi sverigedemokrater var vid beslutandet om detta inte med i Pensionsgruppen. Vi var från första början emot förslaget om höjd pensionsålder och hade därmed inte släppt igenom förslaget. Sedan 2023 är dock

Sverigedemokraterna med i Pensionsgruppen, vilket vi ser som en stor tillgång för framtida beslutsfattande.

Vi har nu tillsammans med regeringen föreslagit en kompensation till 57:orna. I lagrådsremissen föreslås också en höjning av åldersgränsen för det förhöjda grundavdraget för att personer födda 1959 inte ska drabbas på samma sätt. Förslagen aviserades i budgetpropositionen för 2024.

Jag kan konstatera att det inte inkommit några följdmotioner på propositionen. Att en enig riksdag kan sluta upp bakom förslaget vittnar om att det är väl formulerat och genomarbetat. Det skänker förhoppningsvis också en extra trygghet till berörda personer att veta att Tidöpartierna och oppositionen är eniga och att det inte föreligger någon risk för ändringar vid ett eventuellt framtida regeringsskifte.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 12 CRISTER CARLSSON (M):

Fru talman! I dag debatterar vi en fråga som har stor betydelse för många: kompensationen för 57:orna. Jag vill yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Detta är inte bara en ekonomisk fråga utan också en fråga om rättvisa. Vi måste se till att vi som samhälle rättar till tidigare misstag och står upp för dem som har blivit orättvist behandlade.

57:orna, alltså våra medborgare födda 1957, har under de senaste åren drabbats hårt av förändringar i pensionssystemet. Dessa förändringar har lett till att denna grupp har fått betydligt lägre pension än vad som var tänkt. De har hamnat i en svår situation där de, trots många års hårt arbete och bidrag till vårt samhälle, befunnit sig i ekonomisk osäkerhet.

Det är av stor vikt för oss moderater och regeringen att det alltid ska löna sig att arbeta och att ha arbetat. Det är vår plikt att erkänna de misstag som har gjorts och att vidta åtgärder för att rätta till dem. Kompensationen visar att vi tar ansvar för att lösa dessa problem och att vi värnar om våra medborgares välfärd för dem som länge bidragit till att upprätthålla den.

Fru talman! I propositionen som vi diskuterar i dag föreslås att 57:orna ska kompenseras för de ekonomiska förluster de har lidit på grund av pensionssystemets förändringar. Denna kompensation är utformad för att ge dessa individer den ekonomiska trygghet de förtjänar. Det handlar inte bara om pengar utan också om att återställa den värdighet och trygghet som dessa medborgare har rätt till efter ett långt arbetsliv.

Den föreslagna kompensationen innebär en utbetalning som syftar till att täcka de förlorade pensionsinkomsterna. Detta är ett viktigt steg mot att återupprätta förtroendet för vårt pensionssystem och visa att vi står upp för våra medborgare.

Fru talman! Det är viktigt att förstå att de problem vi nu löser är ett resultat av beslut som fattades av den tidigare regeringen under Socialdemokraternas ledning. Deras reformer och förändringar i pensionssystemet har skapat den situation som 57:orna nu befinner

sig i. Vi måste vara tydliga med att ansvaret för dessa beslut ligger hos dem och att vår regering nu arbetar för att ställa saker och ting till rätta.

Under Socialdemokraternas tid vid makten genomfördes flera reformer som ledde till dessa problem. Deras beslut har resulterat i att en hel årgång har drabbats av ekonomisk orättvisa. Vår regering har därför prioriterat att snabbt och effektivt, vill jag påstå, rätta till dessa fel och ge 57:orna den kompensation de ska ha.

Genom att godkänna denna proposition visar vi att vi inte bara erkänner problemen utan också är villiga att ta ansvar för att lösa dem. Det är en fråga om att ge tillbaka den ekonomiska trygghet och värdighet som våra medborgare förtjänar. Vi skickar också en stark signal om att vi värderar rättvisa och att vi är redo att agera när orättvisor uppstår.
(Applåder)

Anf. 13 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Nu kommer Crister Carlsson tillbaka till att inte vilja ta ansvar för sina överenskommelser. Förslaget om att höja pensionsåldern lade vi fram gemensamt. När vi gemensamt kom fram till att det fanns luckor i det påtalade vi det för regeringen, och nu kommer regeringen med ett förslag som rättar till de problem som uppstod i vårt gemensamma förslag.

Men det var egentligen inte det – för det redde vi ju ut under det förra replikskiftet – som jag begärde replik på Crister Carlsson för, fru talman. Jag vill bara ställa en stilla fråga till Crister Carlsson om hur han ser på småföretagens del i detta. Många småföretagare som jag har träffat efterfrågar kompensation även för egenavgifterna. Nu har Crister Carlsson valt att inte tillmötesgå småföretagarna. Kan Crister Carlsson resonera lite med oss och förklara hur han tänkte när han slängde egenföretagarna under bussen?
(Applåder)

Anf. 14 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! Jag ska ärligt säga att jag inte är helt insatt i den frågan; vi diskuterar ju just nu kompensationen för 57:orna. Vad jag förstår finns det någonstans en kompensation för de här företagarna, men jag är som sagt inte helt insatt i frågan och får därför lov att passa den vidare, tyvärr.

Anf. 15 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Om Crister Carlsson inte riktigt känner till hur förslaget har kommit till, trots att Crister Carlsson representerar regeringsunderlaget och det parti som innehar finansministerposten, har jag inga fler frågor att ställa.
(Applåder)

Anf. 16 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! Jag har inte heller något mer att säga.

Anf. 17 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Jag reagerade lite på att Crister Carlsson sa att regeringen har agerat snabbt och effektivt.

Det är ju så att både SPF och PRO redan år 2022, alltså inför budgetarbetet för 2023, skrev till regeringen och påtalade skatteorättvisan. Då svarade regeringen och regeringsunderlaget: Nej, det här tänker vi inte göra någonting åt – vi höjer ju jobbskatteavdraget för pensionärer så att det kommer att löna sig att arbeta.

Det regeringen borde ha gjort – och då pratar vi alltså om den borgerliga regeringen, högerregeringen – är att svara ”Tack för att ni uppmärksammade oss på det här!” och lägga in det i budgeten för 2023 så att pensionärer födda 1957 hade fått betala rätt skatt redan 2023. Jag tycker alltså verkligen inte att det har skötts snabbt och effektivt. Man schasade ju bara undan pensionärsorganisationerna och sa att man inte tänker bry sig om vad de säger.

Jag vill också påminna om en debatt som jag och Crister Carlsson hade i mars 2023. Då pratade Crister Carlsson om att det var ett olyckligt beslut men att den förra regeringen borde ha informerat om denna förändring. Jag vill därför påpeka att det man från regeringspartierna sida gjorde 2022 och 2023 var att skylla på Socialdemokraterna och säga att man borde ha informerat mer. Det var informationsfrågan det pratades om, inte att pensionärer födda 1957 skulle få rättvis skatt. Det tog tid innan ni reagerade, Crister Carlsson. Det är inte snabbt och effektivt.

Anf. 18 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! När det handlar om så här stora summor och när man i stort sett får det i knät tar det tid att få in det i budgeten. Det finns liksom inte utrymme att så att säga bara snyta fram 3 miljarder kronor, utan det tar som sagt tid. Jag förstår liksom inte riktigt hur Vänsterpartiet tänker här. Finns det pengar att plötsligt bara skjuta in?

Självklart ska detta ingå i en budget, men det tar tid att få in det i en budget. Det är samma som med så mycket annat som ska in i en budget. Vi har stora satsningar på polisen och mot kriminaliteten, och vi ger mycket bidrag till Ukraina, till exempel. Vi ger ett antal miljarder till vården. Vi har alltså mycket att hantera samtidigt, så jag tycker faktiskt att det här har gått förhållandevis snabbt.

Anf. 19 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Jag vet faktiskt inte vad jag ska säga.

Det fanns en skrivelse från pensionärsorganisationerna som tog upp den här orättvisan. Självklart kunde högerregeringen ha fått fram 3 miljarder för att rätta till den. Exempelvis hade man kunnat strunta i att sänka skatten för höginkomsttagare med 14 miljarder; då hade man haft 3 miljarder till detta och kunnat lägga 11 miljarder på lite annat. Jag hade jättegärna avstått från min skattesänkning för att pensionärer födda 1957

skulle få den skattesänkning de förtjänar och borde ha fått.

Det här beslutet – som samtliga partier i Pensionsgruppen, inklusive Moderaterna – fattade är ni gemensamt ansvariga för, Crister Carlsson. Vänsterpartiet var inte med om att ta det beslutet. Du står här och säger att man inte kunde göra någonting, men ni kunde ju det. Ni visste om det här. Ni visste om det 2022, men ni var inte intresserade då. Säg det i stället för att låtsas att det här är någonting ni har velat hela tiden! Säg som det är: Pressen blev för stor, och ni var tvungna att backa. Erkänn det!
(Applåder)

Anf. 20 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! Det handlar inte om att backa eller någonting sådant, utan det här är en budgetprocess som tar tid.

På tal om att sänka skatterna för höginkomsttagare gjorde även den förra socialdemokratiska regeringen det ganska bra. Man tog till exempel bort värnskatten, vilket verkligen är skatten för de högst betalda.

Jag tycker som sagt att vi har gjort det här på ett korrekt sätt. Vi har lagt in det i vår höstbudget och kommer nu att kompensera 57:orna. Vi är nöjda med det. Med det får jag tacka för replikskiftet.

Anf. 21 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Fru talman! Nu rättar vi till en orättvisa som aldrig borde ha uppstått.

Det handlar om att riksdagen tidigt under 2022 röstade för höjda åldersgränser i pensionssystemet och då även beslutade att höja åldersgränsen för det förhöjda grundavdraget. Det här innebar stora skattehöjningar, från nästan 1 000 kronor till 3 000 kronor per månad, för den som föddes 1957. Det var skattehöjningar som inte var kända för de här personerna när de gick i pension eller ens när de förberedde sin pensionering.

Den som var arbetslös eller uppbar sjukersättning hade dessutom inget val utan var tvungen att gå i pension, ofta med låg pension men med högre skatt. Totalt är det ungefär 112 000 personer vi pratar om, och den genomsnittliga skattehöjningen för de här personerna uppskattas till 26 100 kronor på ett år. Det motsvarar ungefär 7 procent av den genomsnittliga inkomsten.

Jag tog upp det här i replikskiftet, men det tål att upprepas: Redan 2022, inför budgeten 2023, påtalade pensionsorganisationerna orättvisan och ville att regeringen skulle göra något. Men högerregeringen valde att inte göra någonting. I stället svarade regeringen och regeringsunderlaget att man inte avsåg att göra några förändringar eftersom jobbskatteavdraget höjdes och 57:orna därmed kunde fortsätta att jobba – detta trots att många av dem redan hade sagt upp sig eller avvecklat sitt företag när de förstod att de drabbats av en extra skatt.

Regeringen och dess regeringsunderlag Sverigedemokraterna tog inte heller hänsyn till att exempelvis arbetslösa, sjuka och andra med olika försäkringar tvingats gå i pension och inte hade möjlighet att

förlänga sitt yrkesliv. Det var bara ett parti som reagerade på pensionsorganisationernas skrivelse och under hösten 2022 motionerade om sänkt skatt för 57:orna, och det var Vänsterpartiet.

Vänsterpartiets motion behandlades av kammaren, och bara MP stödde den. Initiativ togs både i finansutskottet och i skatteutskottet, men regeringspartierna fortsatte att titta åt andra hållet. En vårandringsbudget och en vårbudget skrevs, men ingenting sades om kompensation till 57:orna.

Först när 57:orna började organisera sig och bilda opinion vaknade övriga partier – i olika takt, där regeringspartierna var absolut sist på banan. Fram till dess valde man att skylla på varandra. Detta borde den socialdemokratiska regeringen ha ändrat eller upplyst om, bräkte regeringspartierna. Det här måste nuvarande regering ändra, svarade Socialdemokraterna.

Jag återgav lite av det Crister Carlsson sa i det replikskifte jag hade med honom nyss, och jag ska återge lite mer av det han sa. Han sa att man måste backa bandet och se varifrån detta olyckliga beslut kommer samt att han verkligen beklagar beslutet. Han sa också att den förra regeringen faktiskt borde ha informerat om denna förändring i ett tidigare skede. Observera att Crister Carlsson sa ”informerat”, trots att samtliga dåvarande regeringspartier, samtliga nuvarande regeringspartier och Centerpartiet röstade för detta så kallade olyckliga beslut. Alla kallade det olyckligt, men ingen ville ta ansvar. Inledningsvis talade man dessutom mer om att det var en informationsmiss än om att det fanns en skatteorättvisa.

Från Vänsterpartiets sida avvisade vi de höjda åldersgränserna och röstade alltså nej till Pensionsgruppens förslag tidigt år 2022. De partier som röstade igenom de höjda åldersgränserna borde ha infört övergångsregler för personer födda 1957 redan då för att se till att de inte skulle hamna mellan stolarna.

Det är glädjande att vi nu beslutar om att betala tillbaka det överskjutande beloppet till 57:orna, som betalat för mycket i skatt under 2024. Jag stöder därför förslaget. Men under 2023 har många av dem haft svårt att få ekonomin att gå ihop, och i ett år tvingades de att leva i ovisshet om huruvida de skulle få kompensation eller inte.

Denna situation borde aldrig ha uppstått – 57:orna borde ha haft samma skatt som äldre pensionärer redan under 2023. Regeringen hade kunnat ordna det i budgeten 2022, men i stället för att sänka skatten för 57:orna valde de i regeringen att sänka skatten för sig själva och andra höginkomsttagare.

Jag är stolt över att Vänsterpartiet inte röstade för det här förslaget från första början. Jag är också stolt över att vi var det första parti som lade fram förslag om rättvis skatt för 57:orna, långt innan detta blev en stor fråga i medierna. Under våren 2023 tryckte jag på och ställde fråga efter fråga till regeringspartiernas företrädare.

Jag tänker dock inte ta åt mig äran för detta, för det stora jobbet gjordes av 57:orna själva. De visade att kamp lönar sig. Två regeringar trodde att

pensionärerna skulle bita ihop och räknade inte med att pensionärerna skulle få hela Sverige att engagera sig för deras sak. Den moderata finansministern höll emot länge, men till slut tvingades hon ge efter. Pressen blev för stor. 57:orna vann.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 22 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till det liggande förslaget.

I början av 2023 blev jag – och säkert många andra här inne – kontaktad av oroliga blivande pensionärer. En man från min hemkommun ringde och berättade att hans fru, som var sjukpensionär, skulle få ungefär 2 000 kronor mindre i månaden med det ändrade förslaget och krocken mellan de olika lagarna, som innebär att hon inte skulle få höjt grundavdrag. Det gör mycket för en plånbok som redan är tunn och för en människa som redan har lite pengar. Han sa att han turamt nog kunde jobba längre med sitt företag för att de över huvud taget skulle kunna betala sina räkningar.

De hade tur, men det finns ju också människor som är ensamstående. För dem blev det enorma problem.

Ingen av oss förstod konsekvenserna – varken Pensionsgruppen, Skatteverket självt, i sitt remissvar, eller Pensionsmyndigheten gjorde det. Misstag kan man göra. Då får man helt enkelt erkänna det och rätta till det.

Det jag kan tycka är lite tråkigt är att fokus i denna debatt blir ett blame game – vems fel är det här? Man kan tycka att den dåvarande socialdemokratiska regeringen, som hade ett helt departement, skulle ha kunnat reagera. Det är också sant att det tog ganska lång tid innan denna kompensation kom till. Nu är vi dock där vi är, och jag tror att de som tittar på detta är mest intresserade av när kompensationen kommer. Vi har rättat till detta, och vi har gjort det tillsammans.

Jag vill avslutningsvis säga att det här, precis som min kollega från Vänsterpartiet nämnde här i talarstolen, är en arbetsseger för alla de pensionärer som kämpade med att ringa och informera oss om denna fråga och denna orättvisa. Jag vill rikta ett varmt tack till dem. Denna kompensation har tagit sin tid, men nu kommer den i alla fall ganska snart.

Anf. 23 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Nu gör vi om, och nu gör vi rätt. Detta är en bra dag, och den är efterlängtdad bland de drygt 100 000 som är födda 1957.

När Annika Strandhäll under sin tid som minister ledde Pensionsgruppen enades gruppen om att införa den så kallade riktåldern. Något annat vi var överens om var att alla regelverk och skatter som hade med riktåldern att göra skulle parallelljusteras. Det blev dock inte så – skattereglerna följde med utan övergångsregler. Detta innebär att personer födda 1957 inte längre sågs som pensionärer under ett år. De fick därför inte del av det förhöjda grundavdraget, och de fick därmed inte sänkt skatt. Personer födda 1957 var i

arbetsrättslig mening pensionärer, men skatterettsligt var de yrkesarbetande.

Jag har varit tydlig med att jag har tänkt driva denna fråga ända in i kaklet. Nu är vi vid kaklet – i dag kan vi fatta beslut som kompenserar de personer som betalat in för mycket skatt.

För mig är detta först och främst en moralisk fråga. Moraliskt är det helt förkastligt att vi har haft en situation som inneburit att en årskull fått betala mer i skatt än andra årskullar. Det rättar vi till här i dag. Detta är ett beslut som alla politiska partier i riksdagen står bakom, och det är mycket bra.

Bakgrunden till denna diskussion och till att detta beslut måste fattas har alltså med införandet av riktålder att göra. Att vi har en riktålder som tar hänsyn till hur länge vi lever beror på att vi människor lever allt längre, vilket är glädjande. I och med att vi lever längre ska de pensionspengar vi jobbar ihop under våra yrkesverksamma år räcka en längre tid. Gör man ingenting åt riktåldern, eller pensionsåldern, får människor månatligen en lägre kompensation.

Som kuriosita kan nämnas att pensionsåldern var 67 år när vi införde den allmänna pensionsförsäkringen i Sverige 1913. Samtidigt var medellivslängden för män 55 år och medellivslängden för kvinnor 57 år. Det var då. I dag är medellivslängden en helt annan; den är 81,6 år för män och 84,9 år för kvinnor, enligt SCB. Det är de senaste siffror jag har hittat.

Vi kan konstatera att medellivslängden har ökat med över tre år sedan detta pensionssystem sjösattes. Införandet av en riktålder var och är nödvändigt om vi vill att kompensationsgraden ska vara minst 60 procent, vilket var och är en grundtanke med pensionssystemet.

Fru talman! För nästan exakt två år sedan fattade riksdagen ett ofullständigt beslut – övergångsregler för det förhöjda grundavdraget saknades. Jag tror absolut inte att det var något annat än just en miss. Jag har suttit i Pensionsgruppen sedan 2019, eller formellt sedan december 2018. Där har vi alltid varit väldigt måna om att ha tillit; vi ser till att det vi kommer överens om också genomförs.

Detta var en miss, och den flög under radarn. Jag tycker att det kan låta annorlunda på vissa debattörer här i dag. Det var dock inte ett enda parti här i riksdagen som tog upp denna fråga. Inte heller de engagerade och kunniga pensionärsorganisationerna, Pensionsmyndigheten eller Skatteverket hade upptäckt denna miss. Det var en miss som flög under radarn.

När vi väl uppmärksammades på detta var beslutet formellt sett redan fattat, och då hade vi som politiska företrädare anledning att försöka rätta till detta. Om en bank får in för mycket på ett konto är det inte bankens pengar, utan då återförs pengarna självklart till den rättmätiga ägaren. I detta fall har 57:orna varit ägarna som ska få tillbaka sina pengar.

Fru talman! Jag tycker att man ska vara självkritisk. Jag är det, för jag missade också att övergångsregeln för förhöjt grundavdrag inte fanns med. Detta kunde givetvis ha skötts mycket bättre.

Arkitekterna bakom denna miss var Socialdemokraterna och Miljöpartiet, men det är bara halva sanningen. Hela sanningen är att oberoende av vem som sitter i regeringsställning har vi som riksdagsledamöter ett ansvar att noggrant läsa igenom handlingarna så att vi verkligen vet vad vi fattar beslut om. Men vid det tillfälle vi röstade om detta var det ingen som åberopade detta.

Missen blev känd under sommaren 2022. Därefter har många ropat lite i falssett: Varför gjorde Tidöpartierna inget i sin första budget? Vän av ordning kan tycka att det vore lite klädsamt om de som säger så hade något i sina skuggbudgetar som åtgärdade detta. Men icke. Jag tror inte att skälet var att man inte såg angelägenheten i detta utan – och det säger jag efter att ha suttit i Pensionsgruppen i snart fem år – att pensionssystemet är ett komplicerat system. Man tänker att man skruvar lite på ett ställe för att rätta till något, och då börjar det röra sig någon helt annanstans. Det är skatter, kompensationsregler och det ena med det tredje. När vi fattar beslut i Pensionsgruppen, även om det kan tyckas vara en teknisk förändring, går det inte i en handvändning, utan det ligger väldigt mycket arbete bakom för att säkerställa att de åtgärder man vidtar också får de effekter man tänkt.

Fru talman! Rätt är rätt, och fel är fel. I dag gör vi alla rätt, och det är inte en dag för tidigt.
(Applåder)

Anf. 24 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Hans Eklind är lite mer modest i sitt anförande från talarstolen än han var i sin inledande replik efter mitt anförande. Hans Eklind säger att det var en miss som flög under radarn och att varken pensionärsorganisationerna eller myndigheten såg det. Han ställer också en retorisk fråga om varför Tidöpartierna inte gjort något på två år. Samtidigt menade Hans Eklind i det förra replikskiftet med mig att det var realistiskt att tänka sig att den tidigare regeringen på några veckor under en valrörelse skulle åtgärda detta. Ni hör själva hur missriktat detta var, vilket Hans Eklind nu bekräftar i sitt anförande, och det tackar jag för.

Fru talman! Hans Eklind säger att vi har ett ansvar att läsa handlingarna och sätta oss in i frågorna. Även om finansministern inte är Hans Eklinds partikamrat kanske Hans Eklind kan resonera om och förklara lite hur man tänkte när det gäller småföretagarna. Många småföretagare har frågat mig, och frågan har ställts till finansministern i interpellationsdebatter. Nu ställer jag frågan till Hans Eklind, som har läst handlingarna, är kunnig om förslaget och vet precis hur regeringen har resonerat. Hur resonerar Hans Eklind när det gäller småföretagarna?

Anf. 25 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Låt oss förhoppningsvis en gång för alla reda ut detta. Jag studsade till över ert sätt att formulera ert yttrande. Ni påstår där att ni så fort ni visste detta agerade. Jag vill bara att alla ska veta att den

socialdemokratiska regeringen innan den avsattes av svenska väljare hade kunskap om detta. Jag har aldrig sagt något om en proposition, men jag har tänkt att om det nu är så enkelt att agera hade statsrådet Ardalan Shekarabi, finansminister Mikael Damberg eller statsminister Magdalena Andersson kunnat säga: Detta ska vi åtgärda; det var en miss. Men det gjorde de inte.

Patrik Björck kommer med fler felaktigheter. Han säger att det tog två år för regeringen. Det är inte sant, och det vet nog Patrik Björck. Regeringen tillträdde den 18 oktober 2022, och budgeten som innebär att man kompenserar dem som är födda 1957 lades fram den 20 september 2023. Det är inte två år; det är elva månader och två dagar. Det är stor skillnad.

När det gäller arbetsgivarna har de betalat in arbetsgivaravgifterna enligt gällande ordning. Dessa avgifter är normalt sett avdragsgilla för arbetsgivarna vid inkomstbeskattning. Om vi ska vara petnoga kan vi också konstatera att arbetsgivaravgifterna inte i huvudsak tillfaller arbetstagarna utan arbetsgivarna. Vi har alltså valt att kompensera dem som har betalat in för mycket skatt, och jag tycker att det är en rimlig ordning.

Anf. 26 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Vi ska inte förlänga diskussionen om hur lång tid man har behövt för att hantera detta, men nästan två riksdagsår har den sittande regeringen behövt för att hantera denna skatteorättvisa.

Det är intressant att konstatera att Hans Eklind inte delar småföretagarnas oro och syn på att det är orättvist att de inte fick en egenavgift så som de hade räknat med utan var tvungna att vänta ett år. Som andra talare har anført gäller systemen både löntagare och egenföretagare.

Jag har alltså fått svar på min fråga. Hans Eklind tycker att småföretagarnas oro och uppfattning om orättvisa är helt obefogad. Jag tackar för detta svar.
(Applåder)

Anf. 27 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Jag har inte mött en enda företagare som resonerar så som Patrik Björck säger. Problemet i Sverige har varit den höga inflationen. Att få ned den så fort som möjligt har varit det avgjort allra viktigaste för företagare och hushåll med små marginaler. Här tror jag att ledamoten och jag är överens. Vi tog över en tvåsiffrig inflation, men nu är den snabbt på väg ned. Det är givetvis viktigt för företagen eftersom det är en förutsättning för att många av dem ska kunna fortsätta.

Nej, Patrik Björck, det tog inte nästan två år; det tog elva månader och två dagar. Att riksdagen behandlar denna fråga just i dag och inte tidigare är inget regeringen har bestämt. Det tog alltså elva månader att ta fram detta.

Jag har inte bara försökt få compensationen på plats. Jag jobbar även för något annat, och nu känner jag mig ännu mer övertygad om att det behövs, nämligen att regeringen tillsätter en utredning som tar reda

på vad det var som hände. Vem visste vad, när visste man saker och ting och hur gick det till? Då slipper vi hamna i denna situation igen. Givet den knepiga debatt som har varit och att man inte bara har kunnat säga ”ja, vi tar ansvar för detta” behövs nog en utredning för att säkerställa för alla vad som egentligen hände och när. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 10 Tillfälligt höjt tak för rotavdraget

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU24
Tillfälligt höjt tak för rotavdraget (prop. 2023/24:86)
föredrogs.

Anf. 28 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Att verka på andras uppdrag är mycket hedersamt. Jag är oerhört stolt att jag fått förtroende att företräda det svenska folket, mitt parti Socialdemokraterna och min valkrets Gotland. Jag menar att det kräver hårt arbete och allt som oftast svåra avvägningar mellan olika var för sig angelägna behov. Ansvaret vilar tungt på oss som lagstiftare att säkra att alla är lika inför lagen men också säkra att portalparagrafer i lagstiftningen efterlevs. En sådan portalparagraf är hälso- och sjukvårdslagen, som stipulerar att hälso- och sjukvård ska ges efter behov och att åtskillnad inte får göras på grund av till exempel geografi eller inkomst.

Det blir dock allt svårare, herr talman, att säkra den jämlika hälso- och sjukvården när de svenska regionerna går på knäna och behoven av resurstillskott ökar för varje dag. Det finns pengar i våra gemensamma system, men det råder olika uppfattningar i svensk politik om var resurserna gör bäst nytta. Det parti jag företräder, Socialdemokraterna, menar att det är djupt oansvarigt att höja taket för rotavdraget och möjliggöra ännu fler lyxrenoveringar i ett läge där det mest elementära, vår välfärd, har skriande behov av medel för att klara sitt grunduppdrag.

Herr talman! Det finns fler komplicerande faktorer. Att höja taket för rotavdraget utan att ha kommit till rätta med de brister som utformningen i dag har bygger in ytterligare problem i redan utmanade branscher. Därtill innebär det högre taket för rotavdraget att redan välbeställda hushåll får kraftigt förbättrade förutsättningar, medan mindre bemedlade hushåll står utan stimulanser eller bättre marginaler. Det är glasklart att de mest välbeställda hushållen är vinnare på den här så kallade reformen, och det i ett läge där behoven i välfärden är enorma och till exempel ett extra barnbidrag hade gjort grym skillnad. Fattiga barnfamiljer blir inte ett dugg mättare av att det renoveras på städernas gräddhyllor.

Herr talman! Jag måste säga att det förvånar mig en aning att SD-regeringen tuffar på med högre tak för rotavdraget. Det är ju faktiskt inte bara vi socialdemokrater som anser att den här så kallade reformen är

gravt missriktad. Riksrevisionen är oerhört tydlig: Rotavdraget är inte kostnadseffektivt i sin nuvarande form när det gäller att vare sig öka arbetsutbudet eller minska svarta löner i branschen. Då hade det kunnat finnas ett hopp om att man innan man fläskar på med mer av samma skulle stöpa om eller åtminstone vässa rotavdraget, men icke – rotavdraget, som alltså brister i fråga om att minska svartarbete och inte bidrar nämnvärt till högre sysselsättning, ska byggas ut.

Herr talman! Att använda våra gemensamma resurser på det här viset, när Sverige befinner sig i lågkonjunktur och byggbranschen är i akut behov av insatser som i praktiken ökar sysselsättningen, är ansvarslost och huvudlost. Vi socialdemokrater förordar ett reformerat rotavdrag som medger mer insatser för energieffektiviseringar på bekostnad av andra åtgärder på rotområdet. Det gör vårt förslag offentligfinansiellt neutralt. Detta vore en långt mer ansvarsfull hantering av gemensamma medel men också betydligt mer gynnsamt för en hårt pressad byggsektor.

Herr talman! Arbetslivskriminaliteten grasserar i Sverige i dag. Enorma belopp undanhålls från beskattning, och människor far fruktansvärt illa i en sektor där profit är det enda som räknas för oseriösa aktörer. Att höja taket för rotavdraget utan att adressera insatser för att bekämpa arbetslivskriminaliteten är faktiskt helt ofattbart.

Av respekt för den sammanhållna budgetprocessen har vi inte reserverat oss mot beslutet. Men alla som följer debatten kan vara lugna för att vi kommer att följa frågan noga och fortsätta efterfråga insatser mot arbetslivskriminalitet men också en mer ansvarsfull användning av gemensamma resurser. Att höja taket för lyxrenoveringar när välfärden blöder och många svenska hushåll går på knäna är cynisk högerpolitik med grymma och gravt omfördelande effekter. Sverige förtjänar så oerhört mycket bättre än så här, herr talman.

(Applåder)

Anf. 29 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! I propositionen föreslås att taket för rotavdraget tillfälligt ska höjas samt att det tillfälligt ska införas separata tak för rot och rut. Förslaget innebär att man under 2024 ska få använda sig av rotavdrag för 75 000 kronor per person. Att fler ska kunna byta ut sina fungerande kök eller bygga sig en ny altan med skatteavdrag är regeringens politik, medan den som bor i hyresrätt ibland inte ens får nödvändigt underhåll utfört.

Herr talman! När rotavdraget infördes fanns det förhoppningar om ganska många positiva konsekvenser. Det fanns många positiva mål man ville nå. Nu har Riksrevisionen granskat hur väl avdraget lever upp till dessa målsättningar. Viktiga slutsatser i Riksrevisionens rapport är att självfinansieringsgraden för avdraget är mycket låg och att det vore kostnadseffektivt att sänka taket för rotavdraget.

Riksrevisionens rapport visar även att det är betydligt vanligare att nyttja rotavdrag bland hushåll med

höga inkomster än bland hushåll med lägre inkomster. Mer än hälften av det totala avdragsbeloppet används av de 20 procent av hushållen som har de högsta inkomsterna. Eftersom en höjning av taket gynnar dem som redan i stor utsträckning använder sig av rotavdraget kommer en höjning att gynna hushåll med höga inkomster.

Regeringens egen konsekvensanalys visar att förslaget framför allt kommer att gynna de 10 procent av hushållen som har de högsta inkomsterna. Det är framför allt hushåll i storstadsregionerna Stockholm och Göteborg som gynnas. Regeringens förslag är dyrt, ineffektivt och ett slöseri med begränsade resurser. Propositionen bör därför avslås och Vänsterpartiets och Miljöpartiets gemensamma reservation bifallas.

Riksrevisionen konstaterar i sin rapport att rotavdraget i sin nuvarande utformning inte skapar tillräckligt stora skatteintäkter genom minskat svartarbete och ökat arbetsutbud för att motivera statens kostnader för rotavdraget. Riksrevisionen konstaterar också att samtidigt som hushållen har minskat sin efterfrågan på svarta tjänster har användningen av svarta löner ökat inom byggindustrin. Utvecklingen är särskilt tydlig bland små byggföretag som också utför merparten av alla rottjänster.

Riksrevisionen framhåller att många av de rottjänster som hushållen uppfattar som vita i konsumentledet i själva verket betalas med svarta löner i något eller flera led bortom konsumentledet. Jag förstår att det i vissa fall behövs underentreprenörer, men det är oerhört svårt för den enskilde att följa och kontrollera att alla led betalar skatt. Därför behöver vi också se över och begränsa antalet underleverantörer, bland annat i byggbranschen men också i andra branscher, vilket är en av de frågor som Vänsterpartiet nu driver inför det stundande EU-valet.

Trots Riksrevisionens förslag om att sänka taket för rotavdraget föreslår nu alltså regeringen att det ska höjas ytterligare. Jag tycker verkligen att riksdagen borde följa Riksrevisionens rekommendationer och inte genomföra förslaget om höjt tak för rotavdraget.

Förslaget motiveras bland annat med att man vill främja sysselsättningen i byggbranschen. Jag håller med om att byggindustrin behöver stödjas ytterligare nu när byggandet bromsat in kraftigt. Men det ska inte ske med ett utökat rotavdrag, som i praktiken utgör bidrag till höginkomsttagarna. Det är inte privatpersoners renoveringar som kommer att hålla byggbranschen uppe, utan det är att vi får fart på byggandet igen och att regioner och kommuner kan genomföra de nödvändiga investeringar som de i dag skjuter på framtiden på grund av den svältbudget som regeringen satt dem på.

Vänsterpartiet har i stället föreslagit ett kraftigt statligt stöd för att hålla byggandet och sysselsättningen igång, ett stöd som kan användas både för subventionerade anställningar och för att kommuner och regioner ska kunna tidigarelägga sina investeringar. Det är så vi räddar byggbranschen, inte genom utökat rotavdrag.

Jag yrkar därmed bifall till reservation 1.

Anf. 30 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! I detta betänkande, SkU24, behandlas proposition 86 *Tillfälligt höjt tak för rotavdraget*. Rut- och rotavdrag infördes 2007 respektive 2008, och syftet var att öka arbetsutbudet och därigenom stimulera sysselsättningen och tillväxten.

Det förslag som nu ligger på bordet är en följd av den budgetproposition som regeringspartierna tillsammans med Sverigedemokraterna förhandlade fram och som röstades igenom i höstas. Den budgetpropositionen utgick ifrån att Sverige befinner sig i en svag konjunktur som förväntades försvagas ytterligare.

Fokus för budgeten var inflationsbekämpning samtidigt som stora satsningar behövde göras på försvar och rättsväsende. Den höga inflationen ledde till stigande räntor, vilket i kombination med svag global efterfrågan förväntades öka arbetslösheten i landet. Alla dessa svårigheter har regeringen förväntats leda Sverige igenom.

Många steg har också tagits gällande satsningar på försvar och rättsväsende. Våra bränslepriser är nu lägst i Västeuropa, vilket har bidragit till fortsatt minskad inflation, och räntorna har nu börjat sänkas.

Men fortfarande har byggsektorn det svårt på grund av höga finansieringskostnader och höga produktionskostnader i kombination med en svag efterfrågan. För att stötta sektorn vill regeringen höja rotavdraget med 25 000 kronor den 1 juli i år. Det utökade taket gäller för helåret 2024, och taken för rut och rot separeras också från 1 juli så att det blir 75 000 kronor för vardera.

Dessutom stimuleras kommuner att anta planer som möjliggör nya områden för småhusbebyggelse. Anslaget Bostadspolitisk utveckling ökas med 60 miljoner kronor 2024. För att stimulera kommuner att anta eller ändra detaljplaner som möjliggör omvandlingar från lokaler till bostäder skjuter regeringen till 20 miljoner kronor extra 2024.

I denna proposition är det dock bara rotavdragshöjningen och separationen av taken för rot och rut som behandlas. Men det känns ibland svårt att helt och hållet separera de ingående delarna av ett smärre paket av åtgärder.

Förslaget förväntas öka efterfrågan på rotarbete, vilket i så fall kommer gynna de företag som är verksamma i branschen. Det ökar också möjligheten för dessa företag att behålla sin arbetskraft i ett kärvt läge tills inflations- och räntenivåer gått ned. Till saken hör också att det framför allt är mindre företag som utför rotarbete.

Den här åtgärden är, som tidigare nämnts, tillfällig. Den upphör att gälla vid årsskiftet. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 31 CRISTER CARLSSON (M):

Herr talman! Vi debatterar som sagt tillfälligt höjt tak för rotavdraget. Rotavdraget trädde första gången i

kraft den 8 december 2008. Syftet med rot- och rutavdragen är bland annat att öka arbetsutbudet och därigenom stimulera sysselsättningen och tillväxten samt att minska svartjobben.

Med rotavdrag kan du få skattereduktion för hushållstjänster genomförda hemma hos dig eller på ditt lantställe. Man kan få avdrag för arbetskostnaderna men inte för material och resor.

Man får dra av 75 000 kronor per år med rutavdraget per person. Men nu är förslaget att från den 1 juli 2024 ska taket tillfälligt vara 75 000 kronor även för rotavdraget. Dessa är alltså separerade.

Byggbranschen och våra byggnadsarbetare har det tufft. Det höga ränteläget och inflationen har försämrat kalkylen kraftigt för nybyggnationer och renoveringar. Vi har gjort vad vi har kunnat för att släcka inflationsbrasan, och det har gett resultat. Samtidigt har konjunkturen börjat vika, och vi har sett hur arbetslösheten har börjat stiga betydligt mer i byggbranschen än i näringslivet i stort.

För att stötta byggbranschen och minska risken för ökad arbetslöshet föreslår vi därför ett tillfälligt höjt tak i rotavdraget. Det ger incitament för att genomföra reparationer, underhåll samt om- och tillbyggnad redan i år, i stället för att man väntar tills räntor och byggmaterialpriser sjunkit. Det hoppas vi kommer att bidra till att upprätthålla produktionen och sysselsättningen i byggsektorn.

För att inte skada sysselsättningen i rutbranschen föreslår vi alltså separata tak för rot och rut. Det gör att de som använder ruttjänster fortfarande kan göra det, även om de väljer att renovera samma år, utan att minska rotutrymmet.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser har visat att sysselsättningen i nischen för rotarbete hade varit 11 000–16 000 personer lägre utan rotavdraget. Det är 11 000–16 000 hantverkare färre som jobbar mot privatpersoner.

Det visar hur otroligt viktigt rot är för att människor ska ha råd att äga sitt boende. Kritik riktas ofta mot att den största effekten av rot landar i Göteborg och Stockholm, eftersom lönerna är högre där. Men rotavdraget är nästan ännu viktigare för oss som bor utanför stors-tan på landsbygden.

På många orter är bostadsvärdena så låga att det inte lönar sig att bygga nytt. Men med rot minskar i alla fall arbetskostnaderna så drastiskt att det blir möjligt för en vanlig familj att byta tätskikt i badrummet, dra om elen eller dränera runt huset och få hus som håller över tid, vilket bidrar till mindre miljöpåverkan.

Samtidigt som alla som jobbar fått se de senaste årens löneökningar brinna i inflationsbrasan och arbetslösheten i byggbranschen stiger föreslår vissa personer att rot borde avskaffas, vilket är helt fel i det här fallet.

Vid ett seminarium som föreningen Hantverkarna deltog i här i riksdagen sa man att 80 procent anser att rotavdraget har stor eller mycket stor betydelse för hantverksbranschen. Riksrevisionen bedömer att

rotavdraget har haft en relativt stor betydelse för att minska efterfrågan på svarta hantverkstjänster.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

(Applåder)

Anf. 32 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Herr talman! Tack till Crister Carlsson för anförandet!

Politik är att vilja, men det är också att välja. Precis som många av oss har redogjort för här i debatten befinner sig Sverige i en svår tid och i ett svårt läge. Crister Carlsson var själv inne på det. Det jag vill poängtera är att välfärden blöder och bostadsbristen är skriande, och då har vi olika vägar att välja.

SD-regeringen har uppenbarligen gjort sitt val. Det ska renoveras i fullt funktionella kök och badrum, och det ska ske i stället för att investera i till exempel energieffektivisering, nyproduktion, eller för all del i stället för att lindra plågorna i välfärden eller i hårt pressade hushåll. Därtill är den valda åtgärden enligt Riksrevisionen ineffektiv.

Herr talman! Jag undrar därför hur det gick till när Moderaterna valde väg. Vad ska det höjda taket för rot de facto åstadkomma som gör det värt besväret och utgiften, och mer värt än så oerhört många andra åtgärder som hade kunnat göra större skillnad i Sverige av i dag?

(Applåder)

Anf. 33 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Herr talman! Regeringen gör nu många saker. Man bekämpar framför allt inflationen. Det har varit prio ett i dag och under perioden.

Socialdemokraterna säger att de vill miljöeffektivera. De vill såvitt jag förstår att det ska gå att göra högre avdrag för solceller, vattenburen värme och ett antal andra saker. Men det finns också andra saker att göra i ett hus.

För att ett hus ska hålla över tid och för att vi inte ska riva hela huset och bygga ett nytt så småningom måste man naturligtvis renovera. Som jag sa handlar det inte bara om vissa saker utan om hela huset. Det kan vara dräneringar runt ett hus. Om det till exempel luktar mögel i ett badrum eller i ett kök vill man naturligtvis renovera det. Det handlar inte om några lyxrenoveringar, utan det handlar om rent funktionella renoveringar så att man kan bo i och använda sitt hus över tid.

Anf. 34 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Herr talman! Det som Crister Carlsson anför här är obsolet. Vi verkar leva i helt olika verkligheter och ha helt olika bild av var behoven finns.

Jag vänder mig lite emot beskrivningen av så kallade miljöåtgärder. Det jag pratade om var energieffektivisering, och vi har ganska starka indicier på att det är oerhört gynnsamt både för statskassan och för den enskilde.

Vi socialdemokrater vill att det ska byggas bostäder, att välfärden och barnfamiljerna ska stöttas och att byggbranschen får stimulanser som gör skillnad på riktigt.

Låt oss gå vidare, eftersom jag och Crister Carlsson uppenbarligen lever på olika ställen. Om vi för ett ögonblick stannar upp vid organiserad brottslighet och arbetslivskriminalitet och pratar rot i samma mening undrar jag hur det kommer sig att Moderaterna inte oroas mer av kopplingen mellan organiserad brottslighet och arbetslivskriminalitet.

Riksrevisionen varnar för risken för ökat svartarbete, och jag tycker att det är så oerhört beklämmande att man som moderat och som ledande parti i regeringen inte vidtar åtgärder. Om man höjer taket i rot, varför kompletterar man då inte med åtgärder för att begränsa penningflödet till de kriminella gängerna?

Jag kan inte förstå hur det här inte kan oroa regeringen. Jag har själv debatterat arbetslivskriminalitet med finansminister Elisabeth Svantesson, som säger att frågan är oerhört prioriterad. Men när regeringen sedan går fram med det höjda taket i rotavdraget lyser åtgärderna mot arbetslivskriminalitet med sin frånvaro. Det får oerhörda konsekvenser för den svenska statskassan, men det får också oerhörda konsekvenser för de människor som faller offer för arbetslivskriminalitet. Det borde oro Crister Carlsson. Det oroar mig oerhört.

(Applåder)

Anf. 35 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att Hanna Westerén blandar äpplen och päron. Hon blandar in arbetslivskriminalitet, vilket regeringen vidtar otroligt många åtgärder mot liksom mot välfärds-kriminalitet.

Vi höjer rotavdraget så att även vanliga människor, som jag känner från min bakgrund, som jobbar i vården och som absolut inte har några feta löner men som ändå använder sig av rotavdragen ska kunna få renovera sina hus och sina lägenheter. Jag förstår inte motsatsen här.

Arbetslivskriminaliteten i byggbranschen måste naturligtvis företagen, och även vi med de åtgärder som regeringen nu föreslår, kunna motarbeta. Att vi tillfälligt höjer rotavdraget från 50 000 till 75 000 kronor från den 1 juli i år till den 1 januari 2025 berör inte detta. Jag förstår inte riktigt hur Hanna Westerén får ihop sina äpplen och päron.

(Applåder)

Anf. 36 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Centerpartiet föreslog i sin budgetmotion för 2024 en halverad höjning av taket för rottjänster jämfört med den som föreslås i propositionen.

Vi ville egentligen att mellanskillnaden skulle gå till att stärka det gröna avdraget. Det gröna avdraget kan liknas vid rot och rut; det är en skattereduktion som man får när man till exempel installerar grön teknik. Det har blivit väldigt populärt, och i dag omfattar det exempelvis solceller som är knutna till elnätet,

laddningspunkter i hemmet eller olika sätt att lagra el hemma. Det omfattar alltså den egenproducerade elen.

Vi skulle vilja utvidga det gröna avdraget, för vi ser att människor, inte minst under vintern, får väldigt höga elräkningar. Så var det också den här vintern, även om det kanske inte blev lika dyrt som föregående vinter. Många människor har element. Det blir väldigt dyrt under vintermånaderna, inte minst om man bor i norra Sverige där det är ganska kallt.

Därför skulle vi vilja utvidga det gröna avdraget till att även omfatta energieffektiviseringar, det vill säga att man skulle kunna installera värmepumpar, borra för bergvärme eller använda annan grön teknik för att sänka sina energikostnader. Vi skulle även vilja att skattereduktionen omfattade vattenbesparande åtgärder.

Innan jag avslutar vill jag säga att jag tycker att det blir en lite märklig debatt när man säger att en tillfällig höjning av rot bara skulle vara någonting som är lyxigt. Precis som en del andra i det här rummet känner jag många som har både lägre och medelhöga löner och som bor på landsbygden runt omkring där jag själv befinner mig till vardags som använder sig av exempelvis rot. Många säger att de inte skulle kunna vidta de här åtgärderna om de inte hade haft möjlighet till rotavdraget.

Vi befinner oss i en ekonomisk vinter. Inflationen har bitit sig fast. Även om vi ser att det börjar vända är det många byggfirmor som går väldigt dåligt. Vad är alternativet? Ska vi låta byggfirmorna bli utan jobb och kanske tvingas lägga ned sina företag? Det innebär ju också att människor blir utan jobb. Är det alternativet?

Det tillfälligt höjda rotavdraget har ju att göra med att man helt enkelt vill att byggföretag ska kunna överleva. Dessutom gäller höjningen bara året ut; det ska vi komma ihåg. Det här är en åtgärd för att företagen ska kunna överleva den ekonomiska vintern.

Avslutningsvis: Centerpartiet hade, som jag nämnde, ett annat förslag. Det följer inte helt propositionen från regeringen, men för att värna en ordnad och sammanhållen budgetprocess avstår jag emellertid från att delta i beslutet.

Anf. 37 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Herr talman! För att främja sysselsättningen i byggsektorn under den pågående lågkonjunkturen i svensk ekonomi har regeringen föreslagit att taket för rotavdraget tillfälligt ska höjas och att det tillfälligt ska införas separata tak för rot- och rutavdragen under 2024.

Syftet är framför allt att främja byggsektorn genom att öka efterfrågan på rotarbeten. Det kan vara reparation, underhåll och om- och tillbyggnad i människors hus under en period när byggandet av nya bostäder minskar. Vi kan på så sätt öka arbetsutbudet och stimulera sysselsättningen och tillväxten i en tillfälligt utsatt bransch.

Sverige befinner sig i ett besvärligt ekonomiskt läge där många företag har pressats hårt av inflationen. Det drabbar inte minst byggsektorn, som möter ökade

priser och minskad efterfrågan. Nybyggnationerna har minskat under lågkonjunkturen. De minskade med 70 procent under åren 2021–2023, alltså delvis under den förra regeringen. Det förväntas bli fortsatt låga nivåer under de kommande åren inom byggandet.

Enligt byggbranschen och Hantverkarbarometern från Beijers anser 80 procent att rotavdraget har stor eller mycket stor betydelse för hantverksbranschen. Rotavdraget har visat sig minska svartarbetet och öka arbetsutbudet.

Det är viktigt att vi upprätthåller den kompetens som finns på hantverksområdet under den pågående byggminskningen så att vi behåller den inom branschen tills det vänder och byggandet ökar igen. Därför är ett tillfälligt höjt tak för rot viktigt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 11 Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU26
Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden
(prop. 2023/24:108)
föredrogs.

Anf. 38 PETER LÖBERG (S):

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. Vi socialdemokrater anser att de brottsbekämpande myndigheterna ska ha bättre verktyg för att snabbt och effektivt kunna hitta de personer som befinner sig bortanför radarn och utgör en allvarlig säkerhetsrisk. Här finns en rimlig balans i fråga om vilka tvångsmedel som kan användas. Vi upplever vidare att man har stärkt reglerna för underrättelse om tvångsmedelsanvändningen på ett bra sätt.

Denna del handlar i grund och botten om att det behöver finnas en rättssäkerhetsgaranti för den enskilde. Men det behöver också finnas en viss återhållande effekt hos myndigheterna, en extra liten klapp på axeln för att påminna om att hemliga tvångsmedel inte ska användas för extensivt eller för lättvindigt.

Vi har dock ett särskilt yttrande där vi följer upp den kritik som jag ska ägna mitt anförande åt. Denna har vi gett uttryck för i flera andra ärenden i närtid. Det handlar i grund och botten om att vi behöver fundera lite extra när vi gör förändringar när det gäller hemliga tvångsmedel.

Detta betänkande är ett i en lång rad ärenden – bara det senaste året har vi egentligen haft tio olika sådana i kammaren – som handlar om gränsdragningen mellan våra fri- och rättigheter och rättskedjans behov av effektiva redskap, som jag talade om tidigare. I den skärningspunkten ligger den bedömning som vi politiker ibland måste göra. Ibland behöver vi stanna upp och

kisa. Det har jag sagt här i talarstolen tidigare. Vi behöver ibland ta ett steg tillbaka och försöka se helheten i den bombmatta av förslag, mer eller mindre genomtänkta, som läggs fram.

När detta ligger på vårt bord har Lagrådet gång på gång försökt påminna oss om det, och vi orkar inte alla gånger göra den bedömningen. Det finns många orsaker till det. Den mest grundläggande orsaken är att vi naturligtvis vill göra allt som står i vår makt för att exempelvis bekämpa gängkriminaliteten som dag för dag förgiftar vårt samhälle. Men vi kan konstatera att behovet av att visa handlingskraft och göra utspel kanske ibland hindrar oss från att stanna upp i den skärningspunkten.

Det finns kanske någon här i kammaren – ingen nämnd, ingen glömd – som tycker att det här med individens integritet och rättsstatliga principer är någon PK-grej från 1900-talets mitt eller någon 90-talsgrej. Det är det inte.

Nu ska jag, som gammal historielärare, vara lite grötmyndig. Den skärningspunkten har makthavare befunnit sig i under oerhört lång tid. Inte minst landskapens lagmän – jag tittar på talmannen här – fick befinna sig i skärningspunkten mellan individens frihet, böndernas rätt till sin egen mark och självständighet och fridslagarna. De fick hantera den frågan. De konstitutionella monarkerna fick hantera den frågan. Även pionjärerna för allmän och lika rösträtt i vårt land befann sig i just den skärningspunkten. Lagrådet försöker gång på gång påminna oss om att vi måste ta den på allvar.

Vi befinner oss i många avseenden på ett slutande plan politiskt. Det är helt uppenbart. Populismen har bitit sig fast i Europa men också i vårt land. Det är mycket osvenskt.

En bidragande orsak till att vi egentligen har tagit ett steg bort från det som har gjort att Sverige har fungerat allra bäst är hur vi fattar beslut. Det handlar om en noggrannhet i beslutsfattandet. Vi lyssnar, vi utreder och vi backar undan. Vi utreder ytterligare, vi lyssnar igen och vi skruvar. Och i slutet kompromissar vi. Det ses kanske som en självklarhet. Men det tutas och körs på. Det lyssnas för lite. Det skruvas lite för lite. Kompromissas görs knappt alls, tyvärr.

Jag vill påstå att vi i det här läget börjar närma oss gränsen för hur mycket vi kan stresstesta vårt system. Varje steg kanske ses som nödvändigt och är logiskt i stunden. Men när de sammantagna besluten blir problematiska måste vi ta ett steg tillbaka eller börja fundera. Jag tror att det är vad Lagrådet försöker påminna oss om, lite diskret eller inte jättediskret.

Vi har ett nu antal tillfälliga lagstiftningar som påverkar mänskliga rättigheter. Flera tunga instanser menar att intresse- och proportionalitetsbedömningarna ständigt får samma utfall, till nackdel för individen och dennes grundläggande fri- och rättigheter. Där finns det skäl till eftertanke. Tillfälliga lagstiftningar av detta slag är inte alltid av godo. Det tyder snarare på en viss osäkerhet hos lagstiftarna.

Det är alltså vårt grundläggande perspektiv på detta betänkande. Det är ett komplext regelverk vi hanterar när det gäller hemliga tvångsmedel. Regelverket är spritt i olika författningar. Det är svårt att få en samlad bild av lagstiftningen. Omfattningen av hur enskildas personliga integritet drabbas har vi inte sett tidigare.

Denna proposition bidrar visserligen till detta, och det är vi som bekant med på. Men vi behöver få en mer samlad bild av regelverket för hemliga tvångsmedel totalt sett. Vi behöver inte bara sammanställa den bilden. Vi behöver också befinna oss i den här brytningspunkten lite extra länge och väga noggrant.

Anf. 39 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation nummer 1 från Vänsterpartiet, men jag ställer mig samtidigt bakom båda våra reservationer.

Det är ett stort steg man tar med den här reformen. Det är något som är nytt i svensk rätt. Och det är delvis väldigt viktigt och delvis starkt problematiskt.

Jag menar att varje samhälle, inklusive det svenska givetvis, måste ha möjligheter att använda tvångsmedel för att kunna utreda och inte minst beivra brott. Men sådana tvångsmedel innebär definitionsmässigt en inskränkning av fri- och rättigheter som är grundläggande för demokratin. Därför måste lagstiftningen och de medel som lagstiftningen tillhandahåller omgärdas av strikta restriktioner.

Där innehåller det här förslaget en fortsättning på vissa principer som redan är markerade när det handlar om hemliga tvångsmedel. Utgångspunkterna är olika grundpelare. Det ska hänga ihop vad gäller ändamål och behov och vara proportionerligt i relation till det ingrepp man gör. Det måste alltså finnas ett påtagligt behov av att göra detta, och mindre ingripande åtgärder är inte tillräckliga. Proportionaliteten får inte rubba detta.

Generellt gäller det här något som är viktigt ur rättssäkerhetssynpunkt. Tillstånd för flertalet av de hemliga tvångsmedlen och prövningen av principerna måste ske i domstol efter ansökan av åklagare, och det måste finnas ett offentligt ombud som medverkar i tillståndsprövningen så att det finns en kontroll och möjlighet för ombudet att begära överprövning av beslutet.

En viktig princip är också att den som blir träffad av hemliga tvångsmedel i efterhand ska få information om detta och en underrättelse om åtgärden. Det ska dock ske i efterhand; annars blir det inte effektivt.

Jag menar att det förslag vi har framför oss nu är rimligt i stora delar. Det är viktigt att kunna hitta en eftersökt person som gömmer sig för att undvika utredning, lagföring eller verkställighet av ett straff, i synnerhet om det handlar om en eftersökt person som har begått allvarliga brott, vilket det i princip alltid är om det handlar om fysiskt eller sexuellt våld. I den delen ställer jag mig därför helt bakom regeringens förslag.

Samtidigt innebär regeringens förslag att hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning ska kunna riktas inte bara mot

eftersökta personer utan också mot personer som det finns anledning att anta att den eftersökte har kontakt med eller kommer att kontakta.

I den delen instämmer jag med bland andra Advokatsamfundet, som framför att detta inte borde tillåtas eftersom dessa personer inte på något sätt är misstänkta för eller dömda för brott. Att det föreslås att det ska finnas en synnerlig anledning för åtgärden rubbar inte den inställningen.

En annan invändning är att regeringens förslag innebär att åklagare utan begränsningar ska få besluta om att uppgifter som har kommit fram vid användning av övervakning av elektronisk kommunikation enligt den nya lagen skulle få användas för annat ändamål än det som har legat till grund för åtgärden. Det är vad som allmänt kallas för överskottsinformation. Uppgifter från hemlig dataavläsning ska dock bara få användas för att inleda förundersökning eller förhindra brott och i övrigt endast efter särskilt tillstånd.

Här finns två principer, en som gör att man fritt ska få använda överskottsmaterial och en för en annan del av materialet, om det handlar om hemlig dataavläsning. Detta är tveksamt, framför allt i den del som handlar om att man ska få använda överskottsinformation utan begränsningar och utan någon kontroll utöver att det är åklagaren som beslutar.

Det blir allvarligt också utifrån en kommentar som Lagrådet har framfört. De menar att det behöver uppmärksammas extra att de uppgifter som samlas in kan komma att lagras under lång tid, med inte obetydliga möjligheter att använda dem för andra ändamål än de ursprungligen inhämtades för, och att hemliga tvångsmedel då även kan användas mot personer som inte är och inte heller har varit misstänkta för brott.

Mot denna bakgrund vill jag markera betydelsen av att vi avslår regeringens proposition i de delar som handlar om hemliga tvångsmedel mot andra personer än dem som var avsedda i första hand och likaså att åklagare inte ska få hantera överskottsinformation som har erhållits vid hemlig övervakning av elektronisk kommunikation för andra ändamål än dem som har legat till grund för det ursprungliga beslutet. Detta är två viktiga undantag.

Jag vill också markera när det gäller möjligheten att använda hemliga tvångsmedel mot utlänningar som missköter sin anmälningsskyldighet. Där vill Vänsterpartiet inte acceptera regeringens bedömning och förslag. Vi anser att det är att gå för långt att utöka användningen av hemliga tvångsmedel för att lokalisera en person som omfattas av anmälningsskyldighet. Riksdagen bör därför avslå regeringens proposition också i den del som handlar om kontroll av utländska medborgare som misskött sin anmälningsskyldighet.

Anf. 40 PONTUS ANDERSSON
GARPVALL (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens proposition *Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden*. Lagförslaget syftar till att ge de brottsbekämpande myndigheterna bättre verktyg för att snabbt och

effektivt kunna eftersöka personer samt lokalisera utlänningar som utgör en allvarlig säkerhetsrisk.

Nuvarande bestämmelser i 27 kap. rättegångsbalken har möjliggjort användning av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i syfte att lokalisera en skäligen misstänkt person med omedelbart intresse i en förundersökning eller att möjliggöra ett förhör, men alltså inte för att verkställa ett frihetsberövande av en misstänkt eller dömd person. Det möjliggör vi nu.

För att lokalisera en utlänning som inte fullgjort sin anmälningsskyldighet är det i dag möjligt att hämta in uppgifter om i vilket geografiskt område en viss kommunikationsutrustning finns eller har funnits men inte att hämta in andra typer av uppgifter eller använda hemliga tvångsmedel i syfte att hitta utlänningen. Även detta kommer nu att bli möjligt.

Att eftersökta personer påträffas och att påföljderna verkställs är viktigt av flera skäl. Inte minst handlar det om allmänhetens förtroende för rättsväsendet. Staten ska ha både förmåga och handlingskraft att effektivt verkställa domar så att gärningsmän får stå till svars för sina brottsliga handlingar.

Det handlar också om medborgarnas trygghet. De eftersökta personerna kan vara allvarligt psykiskt sjuka eller våldsbenägna eller riskera att fortsätta begå brott. Vad gäller utlänningar kan det handla om presumtiva terrorister eller personer som kan utgöra ett allvarligt hot mot Sveriges säkerhet. Det kan också handla om att brott riskerar att preskriberas eller att misstänkta kan undanröja bevis eller påverka vittnen.

Hemliga tvångsmedel, såsom hemlig avlyssning, kameraövervakning, rumsavlyssning samt övervakning av elektronisk kommunikation, är viktiga delar av arbetet med att komma åt den organiserade brottsligheten. Här vidtar Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen ett antal åtgärder för att förbättra våra brottsbekämpande myndigheters möjlighet till användning av tvångsmedel.

Förutom dagens proposition om att kunna eftersöka dömda personer och lokalisera utlänningar som utgör en allvarlig säkerhetsrisk genomförde vi förra året den största förändringen av hemliga tvångsmedel i modern tid, då vi gjorde det möjligt att använda dem i preventivt syfte. Tack vare den nya lagstiftningen har polisen, redan efter tre månader med den nya lagen, gripit över 30 personer med hjälp av detta. Före mandatperiodens slut kommer vi också att göra det möjligt att rikta hemliga tvångsmedel mot minderåriga som begår grova brott.

I förslaget finns reservationer från Vänsterpartiet och ett särskilt yttrande från Socialdemokraterna. De är oroliga över det intrång i den personliga integriteten som lagförslaget kommer att innebära för eftersökta och utlänningar som utgör en allvarlig säkerhetsrisk. Jag är inte orolig alls, herr talman. Deras personliga integritet är inte jätteintressant.

Att vi ser den här typen av förändringar först nu är kanske för att Sverigedemokraterna är med och styr Sverige. Tidigare har man uppenbarligen tagit hänsyn

till kriminella individers väl och ve och deras personliga integritet snarare än till de skötsamma medborgarnas rätt att inte utsättas för brott.

Det kanske låter hårt, men den fasansfulla utvecklingen av den grova kriminaliteten i Sverige är inget som uppstått ur tomma intet. Den är skapad inte bara av politiska beslut utan också av avsaknaden av politiska beslut. Att inte vidta nödvändiga politiska åtgärder är faktiskt också ett beslut i sig.

Sverige har varit ett tryggt land. De som lyssnar på detta har säkert själva upplevt eller fått berättat för sig hur man förr inte behövde låsa cykeln eller ens låsa sitt hus när man gick hemifrån. Men sedan valde politiker i Sverige att inte låsa Sveriges gräns och att ha slappa fängelsestraff. Då blev det upp till medborgarna att låsa sina hus och skaffa larm med uttryckning.

Redan för decennier sedan kunde man se att situationen inte var hållbar. Men det är först nu, när Sverigedemokraterna är med och styr Sverige, som de politiska beslut fattas som hade behövt fattas för många år sedan. Frågan vi diskuterar här gäller ett typiskt sådant. Varför har detta, en uppenbart rimlig åtgärd, inte genomförts tidigare? Det har uppenbarligen varit ett problem att kriminella hållit sig undan rättvisan. Men ändå har dessa åtgärder inte genomförts förrän nu.

Politik är att vilja. Men till skillnad från citatets upphovsman är vår vilja inte att skapa vare sig ett splittrat, mångkulturellt samhälle eller ett kravlöst kriminalvårdssystem, utan vi vill skapa ett tryggt och sammanhållet Sverige, där hemmets grundvalar är gemenskapen och samkänslan – ett Sverige där den skötsamma medborgarens rätt alltid går före de kriminellas.

Anf. 41 FREDRIK KÄRRHOLM (M):

Herr talman! Just nu finns det 1 300 ärenden som gäller personer som är efterlysta av Kriminalvården. Det finns alltså 1 300 brottslingar som inte avtjänar det straff de är dömda till utan i stället befinner sig på fri fot. De kan spåras upp av polisen genom att man lokaliserar var deras mobiltelefoner används, men detta har polisen inte tillåtelse att göra. Nu ändrar vi på det.

Tusentals dömda förbrytare på fri fot är dessvärre bara ett av många exempel på det kaos som Socialdemokraternas oförmåga har orsakat. Jag säger som landets statsminister: Ni socialdemokrater borde skämmas!

Herr talman! Genom beslut för beslut får vi nu ordning på Sverige. De i propositionen föreslagna befogenheterna är både rimliga och nödvändiga. De avser också personer som avvikit från ett beslut om anhållande eller häktning.

Personer som har dömts till en frihetsberövande påföljd är i många fall väldigt motiverade att hålla sig undan och hålla sig gömda. Det har också blivit lättare för kriminella att passera gränser till andra länder utan att lämna spår efter sig.

Misstänkta och dömda personer ska inte kunna hålla sig undan utredning, lagföring eller straff. Detta gäller särskilt, som tidigare påpekats, farliga och

våldsbenägna personer. De brottsbekämpande myndigheterna ska snabbt och effektivt kunna hitta eftersökta personer.

Jag noterar att Socialdemokraterna här i talarstolen tycks vara mer intresserade av misstänkta och dömdas integritet än av att lösa dessa mycket allvarliga problem. Och Vänsterpartiet anser att detta är ”problematiskt”.

De utökade befogenheterna behövs också för att kunna lokalisera utlänningar som utgör en allvarlig säkerhetsrisk. Sveriges terrorhotnivå har höjts från nivå 3 till nivå 4. Vi har alldeles för många alldeles för farliga personer i Sverige, som inte kan utvisas eller tas i förvar. Flera av dem har en skyldighet att återkommande och på vissa tider anmäla sig till Polismyndigheten. När de underlåter att göra detta och försvinner måste de kunna eftersökas.

Herr talman! Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på den motion som behandlas i betänkandet. (Applåder)

Anf. 42 PETER LÖBERG (S) replik:

Herr talman! Vi var lite grann i skottgluggen för ledamoten Kärrholms anförande, som kanske föranleder lite av ett förtydligande kring de år vi har styrt det här landet, som vi uppenbarligen ska skämmas över, enligt ledamoten Kärrholm.

Jag skäms inte ett dyft. Det var vi socialdemokrater som fattade beslut om att 10 000 nya polisanställda skulle komma på plats. Vi genomförde reformer, till exempel utbyggnaden av polisutbildningen, som lett till att vi i princip har nått det målet. Det är många politiker som står och pratar om att man ska dit och att man ska göra de här sakerna. Vi levererade, till punkt och pricka.

Vår regering levererade också under sin tid fler repressiva åtgärder på detta område än någon regering någonsin i vårt lands historia har gjort. Vi behöver inte skämmas.

Vi behöver skämmas lite grann för att vi inte hanterat de brottsförebyggande aspekterna med samma tyngd som de repressiva. Där kan vi vara lite eftertänksamma, men inte när det gäller detta.

Det visslar omkring felaktigheter i det här rummet. Gång på gång kommer det påståenden. En annan ledamot sa för en stund sedan att man tidigare inte behövde låsa dörrarna. En liten detalj är att bostadsinbrotten har halverats i vårt land sedan 2016. Hur möter man en sådan diskussion med någon som uppenbarligen befinner sig på en annan planet? Efter det stora flyktningmottagandet 2016 har bostadsinbrotten ironiskt nog halverats i vårt land. Detta är fakta.

Anf. 43 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik:

Herr talman! Jag noterar att ledamoten Löberg går flinande upp i talarstolen. Jag flinar inte åt detta. Jag tar dessa problem på största allvar.

Det är naturligtvis jättebra att bostadsinbrotten har halverats. Men vi har en situation där barn skjuter varandra i huvudet. Vi har en situation med 1 300

ärenden som gäller personer som är efterlysta av Kriminalvården. Detta är ett enormt politiskt misslyckande som vi har ärvt av Socialdemokraterna.

Jag är mindre intresserad av vilka lagstiftningsändringar Socialdemokraterna åstadkom och mer intresserad av vilken effekt de har gett i verkligheten. Verkligheten talar sitt tydliga språk. Under Socialdemokraternas maktinnehav blev problemen större och värre i väsentliga avseenden, och nu rättar vi till detta genom beslut för beslut.

Jag tycker inte att ledamoten när vi pratar om så allvarliga frågor ska gå upp och flina.

Anf. 44 PETER LÖBERG (S) replik:

Herr talman! Ledamoten Kärrholm har en inte så lågaffektiv debattstil, som jag kanske tycker att man ska markera mot.

När det gäller resultat i rättspolitikens handlar det om att få lagstiftningsprocesser att gå i mål och att få myndigheter att uppnå de kvalitetsmål vi har. Just nu är regeringen tämligen vilsen när det till exempel gäller att klara Kriminalvårdens utmaningar. Man är väldigt pigg på att stifta lagar här inne. Man har massor av aviserade lagar som gör att vi kommer att få en enorm problematik med var vi ska ha alla dessa personer inlåsta någonstans. Där har man inte svaren.

Man har inga svar – och detta är det centrala – när det gäller hur vi ska minska gängens nyrekrytering. Man har inga svar på hur man tänker jobba brottsförebyggande i kommuner, i verksamheter med socialpreventiv inriktning. Där är man svaren skyldig.

Detta kanske ledamoten Kärrholm skulle ägna sig åt att svara på i stället för att recensera folks utseende. Det kanske hade varit rimligare.

I sitt anförande diskuterade ledamoten Kärrholm också att terrornivån hade höjts i vårt land – under er vakt, ska tilläggas – bland annat på grund av de koranbränningar som ordföranden i justitiekommittén och din kamrat Richard Jomshof uppmanat till. Enligt Säkerhetspolisen är en av orsakerna den internationella kontexten kring koranbränningarna. Det är din egen kamrat som tycker att det är en bra idé att ägna sig åt sådant. Detta borde ledamoten Kärrholm fördöma.

Anf. 45 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med en språklig rättelse. Att flina har ingenting med utseende att göra. Det har med beteende att göra, och ledamoten kanske ska fundera lite över sitt beteende.

Terrorhotet i Sverige beror på att vi har väldigt många våldsbejakande islamister i Sverige, ingenting annat. Kriminalvården har en platsbrist som fanns när vi tog över makten. När din partikollega Morgan Johansson var justitieminister skröt han om att man nu minsann hade låst in så många brottslingar att det var fullt på landets anstalter. Men detta var alltså ingenting att skryta om, utan det var ett politiskt misslyckande som vi nu löser med en tydlig plan, där Kriminalvården bygger ut anstalter och bygger nya anstalter. I

december i år är vi klara med utredningen för att kunna hyra fängelseplatser i utlandet.

Det förebyggande arbetet har inte fungerat i Sverige. Det är därför vi ser de problem vi ser. Nu har regeringen tagit fram en socialpreventiv strategi som är genomtänkt och omfattande. Att regeringen inte skulle ha någon politik eller strategi kring detta är rent lögnaktigt. Jag vill inte tro att ledamoten är så totalt okunnig.

Du problematiserar min debattstil och efterlyser ett mer lågaffektivt bemötande. Nej, tvärtom: De problem vi har i Sverige beror i hög utsträckning på att vi i stora delar av samhället har ägnat oss åt ett lågaffektivt bemötande. Gärningar har inte fått konsekvenser, och det har funnits en allmänt utbredd naivitet. Nu ändrar vi på det. Nu får vi ordning på Sverige. Nu ställer vi upp efter era misslyckanden.
(Applåder)

Anf. 46 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner ledamöterna om att samtliga ledamöter alltid ska tala via talmannen, varför ”du”, ”dig” och ”din” är uttryck som vi inte använder.

Anf. 47 ULRIKA LILJEBERG (C):

Fru talman! Det är en stats uppgift att skydda sina invånare mot att utsättas för våld och brott. En stat ska således förebygga och beivra brott men även utreda och lagföra personer som begår brott. Det är en del av samhällskontraktet att man själv följer lagar och att rättsväsendet finns där för en om man blir utsatt för brott.

En stat behöver då lagstiftning och resurser av olika slag för att kunna göra detta. Den nu föreslagna lagstiftningen om bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden är viktig för att återskapa trygghet, för att verkställda våra statliga beslut och för att upprätthålla förtroendet för rättsstaten.

Men förslaget visar också på ett tydligt sätt på Centerpartiets syn på användandet av tvångsmedel. Vi ser behovet av hemliga tvångsmedel, och rätt använda är de ofta helt avgörande. Vi är dock ofta mer försiktiga när det gäller att använda dem preventivt eller utan konkret misstanke.

De fall vi talar om i dag avser antingen personer som redan är dömda och mot vilka en påföljd ska verkställas eller personer där det finns beslut om frihetsberövande – de kan alltså vara anhållna eller häktade. Det kan också handla om att det av andra skäl finns risk för rikets säkerhet avseende utlännningar som missköter sin anmälningsplikt.

Vi anser att det är rimligt och proportionerligt att i dessa fall använda en del av de hemliga tvångsmedel som finns i vår lagstiftning. Det finns en grov organiserad brottslighet i vårt land som vi behöver bekämpa. Det behövs många olika verktyg för att göra detta, exempelvis ny lagstiftning som den vi debatterar i dag, utökade samarbeten och mer resurser. Vi har i närtid fått uppgifter om hur efterlysta personer kan fortsätta att begå brott från andra länder. Det är helt orimligt.

Men med anledning av det som har sagts i debatten vill jag också framhålla vikten av att vi har en polis som är närvarande i hela landet och utför sitt jobb. Det har skett stora resursförstärkningar som Centerpartiet har stått bakom, men det vilar ett stort ansvar på regeringen, som styr och leder myndigheterna, att se till att man nu kan använda dessa verktyg rätt. Det finns tid för lagstiftning, men det finns också tid för leverans och att få ned brottsligheten i Sverige.

Fru talman! Även om vi står bakom dagens förslag ser vi i likhet med andra partier att det finns ett stort behov av ett omtag eller en större uppdatering av vårt lands användande av tvångsmedel i allmänhet och de så kallade hemliga tvångsmedlen i synnerhet. En spretigt uppdelad och otydlig lagstiftning ger inte våra offentliga tjänstepersoner och vårt rättsväsen de tydliga och starka verktyg de behöver.

Även om det är fråga om hemliga tvångsmedel, som ju till sin natur är just hemliga, måste våra medborgare ha en rimlig möjlighet att veta när dessa kan och ska användas. Det anstår oss som lagstiftare, som sitter på mandat från folket, att stifta lagar som folket så lätt som möjligt kan förstå och ta till sig.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag. Det behövs på kort sikt. Men regeringen behöver initiera att vi på längre sikt får en ännu bättre och tydligare lagstiftning när det gäller dessa viktiga brottsbekämpande verktyg.

Anf. 48 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Fru talman! I maj 2022 var det 204 personer som var anhållna i sin frånvaro, 382 häktade i sin frånvaro, 29 som hade rymt från rättspsykiatri, 25 som hade rymt från fängelse, 868 som inte inställt sig för att avtjäna straff och 1 683 som skulle omhändertas eller tas i förvar med stöd av utlänningslagen eller lagen om vård av unga. Sammanlagt var det 3 191 personer som registrerades som efterlysta av Polismyndigheten enligt denna ögonblicksbild från maj 2022. Som vi hörde i tidigare anföranden här finns det väl anledning att anta att antalet personer som är efterlysta har ökat sedan dess.

Alla dessa är alltså personer som ska sitta bakom lås och bom men rör sig fritt ute på våra gator och torg eller har lämnat landet. Trots eftersökningar är det rent av många som lyckas hålla sig undan så länge att straffet eller omhändertagandet aldrig kommer att verkställas på grund av preskription.

Fru talman! Det ligger såklart i samhällets intresse att alla dessa 3 191 spåras upp och omhändertas, av flera skäl: Dels är risken uppenbar att de fortsätter sin brottslighet och sjunker djupare in i kriminalitet när de håller sig gömda och därigenom utgör en fara för allmänheten, dels upplevs det som stötande att de som drabbas av brott inte får den upprättelse som straffet innebär. Dessutom påverkar det allmänhetens förtroende för rättsväsendet.

Polisen har ansvaret för eftersökning av efterlysta. Det sker i första hand med traditionell yttre spaning eller inre spaning i form av slagning i register, kontroll

av adresser med mera, men många gånger blir arbetet resultatlöst. I syfte att effektivisera eftersökningen har Polismyndigheten efterfrågat bättre verktyg och särskilt pekat på möjligheter att lokalisera efterlysta med hjälp av elektronisk kommunikationsutrustning som kan kopplas till den efterlyste.

Mot bakgrund av den snabba tekniska utvecklingen med en ökad digitalisering är det rimligt att polisen kan vässa sina metoder även på detta område. Det förslag som nu ligger på bordet är att polisen under vissa omständigheter ska få möjlighet att använda sig av tvångsmedel i form av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation eller hemlig dataavläsning.

Förutsättningen är att åtgärden ska vara av synnerlig vikt för att lokalisera den efterlyste. Därtill finns ett antal andra krav som ska vara uppfyllda för att hemliga tvångsmedel ska få användas. Synnerlig vikt innebär bland annat att andra möjligheter att lokalisera den eftersökte har uttömts eller bedömts utsiktslösa eller medföra en stor arbetsinsats.

Det bör även understrykas att de nu föreslagna tvångsmedlen betraktas som de minst integritetskränkande åtgärderna av de hemliga tvångsmedel som lagen medger. Det är alltså inte fråga om hemlig avlyssning eller hemlig kameraövervakning.

Det är tydligt att det finns ett behov av bättre verktyg för polisen, och vi kristdemokrater bedömer nu föreslagna tvångsmedel som proportionerliga, väl motiverade och ändamålsenliga och yrkar därför bifall till propositionen.

Anf. 49 MARTIN MELIN (L):

Fru talman! Som son till en historiker och som en gång i tiden själv inskriven på Stockholms universitet för att plugga historia tycker jag att det var intressant att höra ledamoten från Socialdemokraterna prata om de gamla fridslagarna. De är, som bekant, från 1200-talet.

Jag har varit verksam polis i över 30 år – och jag har suttit i polisbil. Jag har många gånger undrat: Vad händer egentligen i riksdagen? Vad händer egentligen i Rosenbad? Hur tänker de? Det har nämligen fattats lagar. Det har funnits hål i lagstiftningen. Vi poliser har undrat: Varför täpps de där hålen aldrig till? Varför görs det ingenting?

Detta har alltså gällt under de senaste 30 åren, så det spelar ingen roll vilken partifärg som har styrt landet.

Nu har vi äntligen en regering som faktiskt förstår detta och som börjar täppa till de här hålen. Den lag som vi debatterar i dag är en lag som gör det. Vi är alla här inne tämligen överens om att denna lag behövs, och det är glädjande. Men det som har framkommit när jag har lyssnat på debatten här är att vi är lite oense när det kommer till detta med integritet. Det handlar om värdet av att effektivt kunna söka efter en efterlyst person och gripa den personen eller att aktivt och snabbt kunna söka efter och hitta en farlig person som har rymt från en anstalt. Vi ställer det mot det intrång i den

personliga integriteten som denna lag och dessa åtgärder innebär.

Man ska ha klart för sig att alla tvångsåtgärder som staten, bland annat genom polisen, genomför är någon form av intrång i den personliga integriteten. Men för att vi ska kunna ha ett fungerande rättssamhälle har vi kommit överens om att myndigheter i vissa fall, genom sin personal, får utföra vissa åtgärder som är ett intrång i den personliga integriteten.

Polisen får till exempel gripa en person, belägga en person med handfängsel, låsa in en person i en arrest, ta blodprov, ta urinprov och så vidare. Det har vi, i alla fall vad jag vet, inga problem med här inne. Man litar på att polisen, i det här fallet, sköter sitt jobb och gör intrången i den personliga integriteten korrekt.

Fru talman! En annan sak som har kommit upp i debatten är detta med överskottsinformation. Det är information som polisen kan komma över i samband med att man använder denna lag. Det finns viss kritik mot att polis och åklagare kommer att få använda denna information alltför enkelt.

Jag ser i min värld inte riktigt det problemet. Om polisen under en övervakning, där man är ute efter att leta efter en viss person, får nys om kommande allvarlig brottslighet eller pågående allvarlig brottslighet tycker jag faktiskt att den informationen ska få användas. Det skulle vara märkligt om polisen skulle få kännedom om till exempel ett allvarligt brott, som kidnappning, och inte skulle få använda den informationen för att kunna förhindra kidnappningen – jättemärkligt.

Eller låt oss säga att man under till exempel avlyssning eller avläsning får kännedom om hur narkotika smugglas in i landet, vilka metoder som används och vilka som gör det och att man då inte ska få använda den informationen. Jag tycker att det är väldigt märkligt. Jag förstår att syftet med avlyssningen, avläsningen eller inhämtningen av samtalslistor och så vidare är att hitta en person som ska frihetsberövas. Jag förstår det, och jag vet det. Men om polisen får överskottsinformation som gör att man kan förhindra allvarlig brottslighet tycker jag ändå att man ska få använda den.

Egentligen skulle man kunna förklara detta enklare om man tar det praktiskt. Låt oss säga att en polis får ett larm om ett bråk i en lägenhet. Det är gap och skrik och så vidare. Polisen kommer dit och knackar på dörren. En kvinna öppnar och säger att hennes man är aggressiv inne i lägenheten. Polisen kliver in i lägenheten och får där inne syn på två vapen. Det är två pistoler som ligger på ett bord. Helt plötsligt har vi ett brott, ett grovt brott: olaga vapeninnehav. Det vore jättemärkligt om polisen då inte skulle få ta dessa vapen i beslag och upprätta en anmälan.

Syftet med att komma in i lägenheten var inte att eftersöka vapen. Man kan säga att polisen fick en sorts överskottsinformation som då skulle kunna användas.

Jag är, fru talman, övertygad om att polis och åklagare kommer att kunna hantera även denna lag på ett

bra och professionellt sätt. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 50 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Fru talman! Jag har studsat några gånger under anförandena från den andra politiska sidan, i förhållande till den sida som jag representerar i oppositionen. Men nu tycker jag att jag fick konkret anledning att begära replik.

Det är flera missförstånd och vantolkningar, tycker jag, av vad vi från Vänsterpartiet har framfört. Vi står bakom huvudförslaget i propositionen och tycker att det är väldigt viktigt att man kan lagföra ordentligt, att man kan hitta dem som har rymt och så vidare.

Men när det gäller till exempel överskottsinformation menar vi att man har gått för långt när det i vissa fall får ske användning av all form av information utan kontroll, och där gör man skillnad beroende på hur materialet har hämtats in. När det är hemlig dataanvändning krävs det viss kontroll av domstol, åklagare och så vidare, men annars är det fritt. Vi delar också Lagrådets stora bekymmer, för det finns ingen tidsgräns här. Hur länge ska man lagra sådan information? Där tror jag att vi skulle kunna vara ense om att det skulle behövas ytterligare åtgärder ur rättssäkerhets-synpunkt för att detta ska fungera väl. Det är därför vi vill sätta ned klackarna på den punkten.

Anf. 51 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! Jag är väl medveten om den oro som man kan känna. Jag är dock trygg med att den överskottsinformation som kommer till polisens och åklagarnas kännedom värderas och används korrekt. Jag litar på myndigheterna. När det gäller att ha koll på detta har vi Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, som ju får titta på hur informationen används. Jag är också trygg med att den nämnden fungerar korrekt och bra.

Sedan gäller det hur lång tid detta ska få gälla. Vissa förundersökningar kan dröja år, och då tycker jag att det är dumt att begränsa det. Jag vet inte om förslaget var 18 månader, men jag tycker att det är dumt att begränsa det.

Jag tycker att man på något sätt har tagit till sig av allting, och jag tycker att lagen är bra utformad. Skulle det visa sig – så är det med alla lagar – att det inte fungerar får man göra om och förbättra. Men jag känner mig trygg med hur lagen är skriven i propositionen.

Anf. 52 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Fru talman! Martin Melin och jag har olika uppfattningar om hur stort förtroende vi ska ha för myndigheter, inklusive polisen. Jag har stort förtroende generellt för att vi har ett bra offentligt system i Sverige, men jag har också under min livstid kunnat ta del av oerhörda misstag som har begåtts i de här sektorerna.

Därför måste vi se till att det som fungerar väl ska få fortsätta att göra det. Vi ska inte utsätta systemen för onödiga påfrestningar. Jag menar därför att vi i det här fallet ska vara vaksamma och att vi ska kunna tänka

oss kontroll. Funkar det är det ju heller ingen fara att ha kontrollstationer; vi skulle bara bli säkrare.

Därför tycker jag att det är en väldigt märklig argumentation att vi så att säga ska ha blind tillit i vissa sammanhang medan vi i andra sammanhang ska ha kontroll. Jag tycker att det ska gälla generellt, särskilt när det, som vi nu har diskuterat, handlar om att till exempel anhöriga som inte har gjort sig skyldiga till några brott kan komma att dras in i det här systemet. Om man däremot hittar information om kumpaner till den lagförda personen öppnar sig ju systemet, och då skulle kontrollen också säga att det här är okej. Men andra gånger kanske det inte är det.

Anf. 53 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! Jag hör vad ledamoten säger, och jag förstår också vad ledamoten menar även om jag inte delar ledamotens oro. Jag är också för att det ska finnas en viss kontroll när myndigheter utför åtgärder.

I det här fallet finns hos Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten en intern kontroll som görs. Den behöver man inte lita på, men den finns. Som jag sa har vi också Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, som också kommer att titta på detta.

Därför känner jag mig ändå rätt trygg med att den kontroll som finns kommer att fungera. Jag tror kanske för gott om sådant, jag vet inte, men det är min inställning i alla fall.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 17.)

§ 12 Sveriges deltagande i Europeiska åklagarmyndigheten

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU27
Sveriges deltagande i Europeiska åklagarmyndigheten (prop. 2023/24:87)
föredrogs.

Anf. 54 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Fru talman! Den organiserade brottsligheten i Europa är omfattande och ett stort problem. De kriminella nätverken tjänar pengar på narkotikabrott, vapensmuggling och människosmuggling. De tjänar också stora pengar på bedrägerier och korruption.

Korruption och missbruk av EU-medel är ett utbrett problem inom EU. Det innebär att stora belopp går förlorade av skattemedel, men det gör också att förtroendet för EU riskerar att urholkas. EU-länderna går, vad man bedömer, också varje år miste om 50 miljarder euro i momsintäkter på grund av bedrägerier.

För att bättre skydda EU:s ekonomiska intressen har den Europeiska åklagarmyndigheten Eppo inrättats. Den rättsliga grunden för att inrätta Eppo infördes i Lissabonfördraget, och Eppoförordningen antogs 2017. Därefter vidtog ett arbete med att göra myndigheten operativ, och den 1 juli 2021 startade Eppo sin verksamhet.

I dag deltar 22 av EU:s 27 medlemsländer i Eppo. Med undantag för Danmark och Irland, som över huvud taget inte deltar i EU:s straffrättsliga samarbete, är det i dag bara Ungern, Polen och Sverige som inte deltar i Eppo. Det ligger i Sveriges intresse att Eppo blir en så effektiv myndighet som möjligt för att kunna bekämpa brott mot EU:s ekonomiska intressen. Genom ett svenskt deltagande kan Sverige också påverka samarbetet och prioriteringarna på området.

Eppo utreder och väcker åtal för de brott som omfattas av myndighetens befogenheter, främst genom det så kallade SEFI-direktivet, som innehåller straffrättsliga bestämmelser om bedrägerier som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

När Sverige ansluter sig till Eppo innebär det att vi avsäger oss vår primära behörighet när det gäller utredning och lagföring av brott som omfattas av myndighetens behörighet. Det innebär att Eppo får rätt att inleda, ta över och genomföra förundersökningar för de brott som omfattas av Eppos behörighet. Svenska åklagare får även de inleda förundersökningar om dessa brott men måste då informera Eppo, som då har rätt att ta över förundersökningen. Det handlar om brott som bedrägeri, penningtvätt, korruption och mutbrott. Momsbedrägerier med en skada som överstiger 10 miljoner euro får också utredas av Eppo.

Vi behandlar nu en proposition från regeringen om svenskt deltagande i Europeiska åklagarmyndigheten. När Sverige anmäler att vi vill delta i samarbetet blir Eppoförordningen direkt tillämplig i svensk lag. För att det ska fungera i praktiken behöver dock vissa Anpassningar göras i svensk lagstiftning. Därför föreslås riksdagen besluta om en ny lag om Sveriges deltagande i Europeiska åklagarmyndigheten, där merparten av de kompletterade bestämmelserna samlas. Därutöver införs vissa nya bestämmelser i befintliga lagar i det fall detta är mer ändamålsenligt.

Sverige valde att inte vara med i Eppo från start 2017. Det bedömdes från Sveriges sida finnas en stor osäkerhet om mervärdet med den nya myndigheten och att det skulle kunna finnas en risk för dubbelarbete i förhållande till svenska myndigheter.

Moderaterna som parti tog våren 2019 ställning för att Sverige borde ansluta sig till Eppo. När den dåvarande regeringen överlade med justitieutskottet om Sveriges anslutning till Eppo i december 2019 motsatte sig fortfarande Vänsterpartiet, Sverigedemokraterna och Centerpartiet att Sverige skulle delta i Eppo med hänvisning till att frågan borde regleras nationellt. Därför är det nu, fyra år senare, glädjande att en enig riksdag står bakom Sveriges deltagande i Europeiska åklagarmyndigheten.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 55 GUDRUN NORDBORG (V):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att Vänsterpartiet yrkar bifall till propositionen om att ansluta oss till Europeiska åklagarmyndigheten, Eppo.

Det finns flera anledningar till att vi vill göra det. Det handlar inte minst om att bekämpa den korruption som tyvärr pågår och som angriper de medel som vi med gemensamma skatteintäkter från medlemsländerna har levererat till EU-projektet.

Eppo är, som anfördes alldeles nyss, relativt nytt – myndigheten startade verksamheten så sent som i juni 2021. Vi inser också att risken för korruption med och förluster av EU-medel kan minska för samtliga medlemsstater, och ju fler vi är som ansluter oss, desto effektivare skulle systemet kunna vara. Andra länder har gjort undantag. Ni kunde nyss höra att det är få som numera inte ansluter till Eppo.

Själva konceptet för Eppo är att det finns en central nivå i Luxemburg, som består av ett antal europeiska åklagare. Varje medlemsstat i Eppo ska skicka åklagare till Luxemburg, till kärnan. Det ska Sverige också göra i och med beslutet. Allt tyder ju på att det blir ett bifall till förslaget. Dessutom ska det finnas europeiska delegerade åklagare placerade i Sverige, precis som i de andra medlemsstaterna.

De brott som kan ligga inom Eppos behörighet är större bedrägerier, penningtvätt, korruption och mutbrott. Vissa gränsöverskridande skattebrott avseende mervärdesskatt omfattas också av behörigheten för Eppo.

Anledningen till att vi ville utveckla ett särskilt yttrande i ärendet är att det finns både för- och nackdelar med beslutet. Vi menar att fördelarna överväger, men det finns också markeringar som gör det lite problematiskt. När Sverige går med i Eppo innebär det en maktoverföring till EU från Sverige. Det handlar om den typ av brott där Eppo får ensambehörighet att hantera dem. Vi från Vänsterpartiets sida – och jag har även sett det i argumentationen från andra partier – vill markera att det är viktigt att kretsen inte vidgas utan att Sverige håller fast vid kärnan i Eppos uppdrag.

Det som är lite problematiskt, oroande, är att när Sverige går med i Eppo tappar vi en del av det som vi tar för givet av svensk kontroll över åklagarväsendet. Den tillsyn som vi i vanliga fall ser från Riksdagens ombudsmän, alltså JO, överåklagare, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden med mera kommer inte att omfatta Eppos verksamhet och deras åklagare. Där får vi lita till de kontrollinstanser som Europeiska datatillsynsmannen tillhandahåller.

Detta kommer att leda till en del lagstiftningsmässiga och principiella svårigheter inom systemet eftersom Eppoåklagarna som är verksamma här i Sverige kommer att lyda under reglerna från Eppo, vilket innebär tystnadsplikt. Vi kan inte heller göra någon tillsyn i Eppos byggnader eller lokaler. De får inte genomsökas, och man får inte beslagta eller konfiskera något. Det blir en bubbla som det svenska kontrollsystemet inte kommer åt. Därför behövs regler för att undanta de svenska åklagarna vid Eppo från den nationella tillsyn som vi är vanliga fall har i Sverige.

En annan principiell fråga som ofta kommer upp i samband med att Sverige går in i ett internationellt samarbete är att vissa regler som vi tar för givna ska

fungera här *inte* blir tillämpliga. Till exempel de svenska bestämmelserna om handlingsoffentlighet, sekretess och meddelarfrihet kommer inte att gälla för handlingar och uppgifter inom Eppo, även om det är sådant som förvaras i Sverige.

Offentlighetsprincipen är grundläggande för oss men inte inom EU och dess institutioner, och denna fråga gäller inte bara för Eppo utan även mer generellt. Där vill vi agera för ett mer transparent EU, och jag hoppas att vi kan göra det tillsammans och på sikt.

Det finns en annan aspekt som jag också vill markera och som jag hoppas att många är medvetna om. Den är lite svårare att hantera. Enskilda kan komma sämre ut i det här systemet än om rättsordningen hade hanterats traditionellt svenskt och enbart i det svenska systemet. Det innebär till exempel att skadeståndslagen inte tillämpas gentemot Eppo om myndigheten eller anställda skulle vålla skada för någon. Ersättningsansvaret för svenska staten enligt lagen om ersättning vid frihetsberövande och andra tvångsåtgärder gäller inte heller när Eppoåklagaren har fattat beslut om anhållande, reseförbud eller anmälningsskyldighet, som också kan komma i fråga.

Dessa noteringar om försämringar för enskilda gör att det finns risk för tillämpningssvårigheter. Det är frågor som vi också får återkomma till och försöka hantera och lösa på ett bra sätt efter hand som de visar sig, även om de har flaggats för redan i lagstiftningsprojektet.

Precis som jag sa inledningsvis, trots de anmärkningar som vi tycker är viktiga att offentliggöra, vill vi inte yrka avslag, utan i stället yrkar vi bifall till propositionen om att ansluta Sverige till Eppo.

Anf. 56 ULRIKA LILJEBERG (C):

Fru talman! Det finns tider som definierar oss, tider vi kommer att läsa om i historieböckerna, tider där det gäller att stå på rätt sida, på rätt sida av historien.

Sådan är tiderna nu i Europa. Det pågår en fullskalig invasion av ett land i Europa, ett krig som först och främst rör Ukrainas självständighet men som i slutändan hotar oss öppna, liberala demokratier som samlats i EU. Det är det EU som bildades efter andra världskriget och sedan utökades efter Östeuropas fall och därefter – och där vi nu är 27 medlemsländer.

Demokratiska krafter kommer alltid att hotas, alltid ifrågasättas av mer totalitära krafter som vill annat, som vill polarisera och destabilisera, som vill sprida lögn och desinformation, som använder våld, terror och hot och som inte vill se alla människor, allas lika rätt och värde.

I dessa tider behöver vi än mer samarbeten som EU där grundläggande rättigheter lyfts fram och slås fast. Förutom krig och terror är den grova organiserade brottsligheten ett av vårt Europas stora hot. Den grova organiserade brottsligheten består av flera delar, nämligen narkotika, vapensmuggling, människohandel både för arbetskraft och till prostitution, bedrägerier, välfärdsbrott och miljöbrott.

Sverige är sedan tidigare med i Europol och Eurojust, som är samarbetsorganisationer där polis och åklagare arbetar tillsammans mot gränsöverskridande brottslighet. Dessa samarbeten sker utifrån den nationella befogenhet man har i sitt respektive land.

Det vi nu har att ta ställning till är deltagande i Europeiska åklagarmyndigheten, Eppo, som innebär att svenska åklagare kommer att ges nya befogenheter och arbeta för EU. Det avser i första hand bedrägerier mot EU:s finansiella intressen, det vill säga penningtvätt, korruption och mutbrott.

Eppo är en mycket viktig pusselbit i arbetet mot den grova organiserade och gränsöverskridande brottsligheten, i arbetet för att stärka förtroendet för EU, för att de pengar vi anslår till EU används på rätt sätt och för att EU:s institutioner arbetar för medborgarnas och medlemsländernas bästa och inget annat.

Fru talman! Centerpartiet välkomnar dagens förslag, och jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 13 Riksrevisionens rapport om systemet för återkallelser av uppehållstillstånd

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2023/24:SfU17

Riksrevisionens rapport om systemet för återkallelser av uppehållstillstånd (skr. 2023/24:121) föredrogs.

Anf. 57 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Först och främst vill jag tacka Riksrevisionen för att man har gjort den här granskningen. Det är viktigt med god revision och att vi får svart på vitt vad som kan förbättras i statens förvaltning.

Jag vill också påpeka att vi har ett särskilt yttrande i det här ärendet. I det särskilda yttrandet lyfter vi bland annat fram den ventil som infördes 2013 i den här frågan samt att det har agerats en hel del från tidigare regeringars sida.

Anf. 58 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD)
replik:

Fru talman! Socialdemokraterna har i ett särskilt yttrande betonat att under en del av den period som rapporten täcker fick syrier permanent uppehållstillstånd på grund av Migrationsverkets rättsliga ställningstagande om att så skulle ske.

Det är ett intressant historiskt faktum att Migrationsverket tog ett sådant beslut. Dock handlar den här rapporten om något helt annat. Riksrevisionens rapport handlar om återkallelse av uppehållstillstånd, inte beviljande av uppehållstillstånd.

Dessutom står det inte ett ord i rapporten om Migrationsverkets beslut om att syrier skulle få permanent uppehållstillstånd. Migrationsverkets beslut om

att ge syrier permanent uppehållstillstånd resulterade i rätt många saker som var negativa för Sverige, men det har inte resulterat i att färre uppehållstillstånd blir återkallade. Jag vill gärna att Socialdemokraterna förklarar hur det hänger ihop.

Däremot står det i rapporten att återkallelser av uppehållstillstånd hade låg prioritet under den dåvarande socialdemokratiska regeringen. Det är förklaringen till bristerna i återkallelser av uppehållstillstånd, enligt den rapport som vi diskuterar i dag. Enligt rapporten var det den socialdemokratiska regeringen som inte gav Migrationsverket några mål, uppdrag eller återrapporteringskrav gällande återkallelser av uppehållstillstånd. Det är det som har orsakat bristerna om man ska utgå från Riksrevisionens rapport.

Vad menar Socialdemokraterna egentligen i sitt särskilda yttrande?

Anf. 59 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Som svar på den första frågan är det ju självklart att om man utfärdar permanenta uppehållstillstånd kommer det också att finnas fler uppehållstillstånd att återkalla senare i processen. Om de är tillfälliga kommer de inte att förlängas om man inte söker om dem. Därför är det relevant.

Den andra frågan handlar om målen, och där har vi haft andra målsättningar. Rapporten säger också att andra ärendeslag har prioriterats, till exempel återvändandet där vi satte ett mål på 50 procent.

Det har också gjorts ett antal insatser för att samordna den här verksamheten bredare än bara i det här ärendeslaget genom ett antal uppdrag, till exempel förbättrad delgivning, förbättringar i Utbetalningsmyndigheten, sekretessbrytande åtgärder för att kunna utbyta information samt att folkbokföringen har styrts upp utifrån socialdemokratiska utredningar.

Anf. 60 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Det beviljas rekordfå uppehållstillstånd i dag, enligt den statistik vi har. Men det innebär inte att vi ska arbeta mindre med återkallelser av uppehållstillstånd. De två hänger inte ihop. Man ska återkalla uppehållstillstånd om det saknas grund för uppehållstillståndet även när få uppehållstillstånd beviljas. Jag förstår inte riktigt hur det här hänger ihop, men ledamoten kanske kan förklara lite mer.

Bristen på fokus på återkallelser av uppehållstillstånd från den socialdemokratiska regeringens sida är det som har orsakat bristerna i Migrationsverkets verksamhet gällande återkallelser av uppehållstillstånd.

Det är också det som har orsakat att Försäkringskassan betalat ut medel till personer som antingen inte skulle ha fått permanent uppehållstillstånd eller inte ens har haft ett uppehållstillstånd. Hundratals miljoner kronor har betalats ut till dessa personer på grund av att den socialdemokratiska regeringen inte lagt fokus på återkallelser av uppehållstillstånd.

Även om Socialdemokraterna som ledamoten nu säger har lagt fokus på något annat har det här skadat

Sverige på olika sätt, bland annat genom att skattemedel betalats ut till personer som inte skulle ha tagit del av socialförsäkringsförmåner.

Anf. 61 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Jag är förvånad över att ledamoten inte förstår att mängden ärenden på en myndighet också avgör vad man kan prioritera. Till exempel kom 163 000 personer under ett enskilt år på grund av den lagstiftning som ledamotens samarbetspartier införde, och det är klart att det påverkar. Man måste prioritera i den ärendefloran.

Vi ser att problemet med felaktiga utbetalningar är bredare. Utbetalningsmyndigheten arbetar nu med sekretessbrytande åtgärder, delgivning och så vidare. Det vill säga att fokus på att det ska bli rätt i systemet har funnits där.

Sedan håller jag med om att det är bra att Riksrevisionen lägger fram en granskning där man säger att här hade det behövts andra mål. Det är det som är revisionens syfte, och jag uppskattar att vi har en riksrevision.

Riksrevisionen har också påpekat att vi har dödviktseffekter i rotavdraget på 8 miljarder årligen och att fusket med vabben i år är rekordstort på 85 miljoner – 12 miljoner nere i Skåne, där vi kommer ifrån.

Det är intressant att det man lägger emfas och retar sig på i utbetalningarna är just det här. Det är för jäkligt, tycker man. Men det handlar ju inte om summorna pengar. Det är för att här handlar det om invandrare och potentiellt muslimer, som ledamoten har uppvisat stark aversion mot historiskt sett.

Det var också så att tempot i återkallandena ökade mot slutet. Migrationsverket uppmärksammade det här 2019, och därför återkallades ungefär en tredjedel av den totala mängden 2020 och 2021. Från 2022 var det också tydligt att man arbetade med den här frågan därför att man i dialog med regeringen hade kommit fram till att det behövdes. Här har alltså skett saker.

Det är också så att om det händer saker som att det kom en enorm mängd 2014–2015, då förflyttar det sig. Man ska hantera massor av ärendeslag. Då är det klart att effekterna också uppstår senare. Det ligger i sakens natur. Men ledamotens brist på erfarenhet av att styra visar sig här. Han förstår inte hur en myndighet fungerar.

Anf. 62 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! I dag har vi möjligheten att i denna kammare diskutera en rapport som verkligen slår håll på myten om att Socialdemokraterna förde en stram migrationspolitik.

Rapporten tittar på återkallelser av uppehållstillstånd under perioden 2013–2020. Under nästan hela denna period hade Socialdemokraterna regeringsmakten och formade migrationspolitiken.

När en utlänning med permanent uppehållstillstånd lämnar Sverige för att bosätta sig i ett annat land ska Migrationsverket återkalla det permanenta uppehållstillståndet. Men så har det inte fungerat när

Socialdemokraterna styrt Sverige. Enligt rapporten hade 9 000 utlänningar kvar sina permanenta uppehållstillstånd i slutet av 2020 trots att de hade lämnat landet 2019 eller tidigare. Enligt rapporten var detta toppen av ett isberg, då ytterligare personer troligen hade lämnat landet utan att detta hade registrerats av svenska myndigheter.

Rapporten visar också att 1 700 personer som var folkbokförda i Sverige och hade uppehållstillstånd för arbete helt saknade registrerade arbetsinkomster år 2020 utan att deras uppehållstillstånd återkallades.

Riksrevisionen bedömer att en viktig förklaring till dessa brister är att återkallelser av uppehållstillstånd har haft låg prioritet hos den tidigare regeringen och Migrationsverket.

Tidigare regeringar har mellan åren 2013 och 2022 inte gett Migrationsverket några mål, uppdrag eller återrapporteringskrav gällande återkallelser av uppehållstillstånd.

Samtidigt har den socialdemokratiska regeringen genomfört omfattande besparingar på Migrationsverket, vilket har resulterat i att Migrationsverket inte har kunnat ta egna initiativ för att prioritera återkallelser av uppehållstillstånd.

Det är inte en stram migrationspolitik man för om man inte återkallar uppehållstillstånd för de utlänningar som inte längre har någon grund för att vistas i Sverige. Det är inte en stram migrationspolitik man för om utlänningar kan behålla sitt uppehållstillstånd när de öppet avviker från de grunder som deras uppehållstillstånd baserades på.

Detta är dock precis vad som har hänt under det socialdemokratiska styret. Det mest upprörande är att en del av detta har hänt efter migrationskrisen när det borde ha varit uppenbart för alla partier att de som inte har någon grund för sitt uppehållstillstånd borde få sitt uppehållstillstånd återkallat.

Socialdemokraterna och deras koalitionspartier i regeringen har helt enkelt slarvat med migrationspolitiken. Och för allt detta slarv, för denna dåliga utformning av migrationspolitiken, har skattebetalarna betalat ett pris. Bortsett från det pris som betalats i form av ett otryggare samhälle som följer av att människor som inte har rätt att vistas i Sverige fortsätter vistas i Sverige, har det betalats ut rätt mycket pengar av svenska myndigheter till dessa utlänningar som borde ha fått sitt uppehållstillstånd återkallat.

Riksrevisionens rapport visar på felaktiga utbetalningar från statliga myndigheter och kommuner på upp till 430 miljoner kronor under perioden 2013 till 2020. Utbetalningarna har dels gått till utlänningar vars uppehållstillstånd har återkallats, dels till personer som varaktigt flyttat från landet utan att deras permanenta uppehållstillstånd har återkallats.

Anledningen till att utlänningar vars uppehållstillstånd har återkallats har fortsatt att få olika former av socialförsäkringsförmåner och bidrag i Sverige är att myndigheter inte har delat information med varandra. Bland annat Försäkringskassan har inte haft aktuella

uppgifter om att utlänningen i fråga fått sitt uppehållstillstånd återkallat.

Allt detta har pågått under en lång tid utan att Socialdemokraterna har agerat, vare sig före eller efter migrationskrisen. Allt detta är också ett tecken på hur lite Socialdemokraterna har fokuserat på återvändarverksamheten. Har man inte koll på vilka som ska befinna sig i landet vet man inte heller hur många som ska utvisas.

Det är ett faktum att det under det socialdemokratiska styret har rått totalt kaos när det gäller migrationspolitiken. Människor som saknat uppehållstillstånd har plockat ut socialförsäkringsförmåner som de inte haft rätt till.

Socialdemokraterna, som är så noggranna när det gäller vem som ska betala in skatt och hur mycket, har inte kunnat hindra illegala migranter från att plocka ut bidrag som de absolut inte haft rätt till. Det är en skandal. Så här ska det inte fungera i ett i-land.

Riksrevisionens rapport visar att det ökande antalet illegala migranter som i sin tur främjar den illegala ekonomin och den organiserade kriminaliteten har sin grund i den migrationspolitik som förts. Enligt rapporten var 44 procent av alla vars uppehållstillstånd återkallades mellan åren 2013 och 2020 fortfarande folkbokförda i Sverige den 31 december 2021.

Hur kan det vara möjligt att Migrationsverket återkallar ett uppehållstillstånd och att utlänningen, som då inte längre har rätt att vistas i Sverige, flera år senare fortfarande ändå är folkbokförd i Sverige trots att utlänningen inte har beviljats ett nytt uppehållstillstånd? Är detta vad Socialdemokraterna kallar en stram migrationspolitik?

Jag kan förstå att Socialdemokraterna klagat över att regeringen vill införa en informationsplikt där myndigheter och kommuner ska informera Polismyndigheten och Migrationsverket ifall dessa myndigheter och kommuner kommer i kontakt med illegala migranter. Utifrån det Socialdemokraterna har gjort under sina år vid makten verkar det som om de har velat ha kvar illegala migranter i landet.

Det är även bra för allmänheten att höra lite mer fakta om hur dessa illegala migranter har kunnat plocka ut bidrag tack vare Socialdemokraternas misskötsel. Riksrevisionen bedömer att svenska myndigheter under perioden 2014 till 2020 felaktigt betalat ut upp till drygt 121 miljoner kronor i bidrag till utlänningar vars uppehållstillstånd har återkallats. Kommuner har betalat ut ytterligare 54 miljoner kronor i ekonomiskt bistånd till illegala migranter.

Under samma period har svenska myndigheter betalat ut upp till 260 miljoner kronor i bosättningsbaserade förmåner till ungefär 1 650 utlänningar som hade kvar sitt permanenta uppehållstillstånd trots att de hade registrerats som utflyttade från Sverige och saknade rätt till dessa bosättningsbaserade förmåner.

När det gäller utlänningar med uppehållstillstånd för studier har var fjärde utlänning med ett sådant uppehållstillstånd inte uppfyllt villkoren för sitt

uppehållstillstånd mellan åren 2013 och 2020. Enligt Riksrevisionen anses detta vara en försiktig skattning.

Detta är allt annat än resultatet av en stram migrationspolitik.

Den nuvarande regeringen har påbörjat arbetet med att få på plats en migrationspolitik som skapar ordning och reda och som allmänheten kan ha förtroende för. I sitt första regleringsbrev till Migrationsverket gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att vidta åtgärder för att stärka sitt arbete med ärenden om återkallelse av uppehållstillstånd.

Just det faktum att regeringen mycket tidigt började fokusera på denna verksamhet har gett resultat. Redan under 2023 började antalet återkallelser av uppehållstillstånd öka markant jämfört med tidigare år. Migrationsverkets årsredovisning för 2023 visar att antalet återkallade uppehållstillstånd och statusförklaringar mer än fördubblades jämfört med 2022.

För några veckor sedan besökte jag själv en återkallelseenhet hos Migrationsverket som arbetar med att återkalla uppehållstillstånd. De håller på att utveckla sina arbetssätt; bland annat arbetar de med att återkalla uppehållstillstånden för alla dem som ”flytt” från sitt hemland men ändå åker tillbaka dit varje sommar.

Nu fungerar också tipsfunktionen, så det är bara att tipsa Migrationsverket ifall ni har information om sådana fall eller andra fall där någon har lämnat in falska uppgifter om sin grund för uppehållstillstånd. Det har upprättats rutiner där specialister arbetar med dessa ärenden systematiskt.

Vi är på väg mot en ordning för migrationen där alla måste följa regelverket. Mer resurser behövs dock för denna verksamhet. Det handlar om personella resurser, då fler ska arbeta med att återkalla uppehållstillstånd eftersom det knappt fanns någon verksamhet omkring detta under Socialdemokraternas regerings-tid, vilket Riksrevisionens rapport framhåller.

Men det behövs också andra typer av resurser, såsom it-system för att hantera informationen omkring dessa ärenden för att återkallelserna av uppehållstillstånd ska bli fler och ske snabbare. Just frågan om it-system har adresserats i regeringens regleringsbrev till Migrationsverket för 2024, där Migrationsverket fått i uppdrag att med hjälp av digital teknik öka effektiviteten i verksamheten.

Migrationsverket ska också framöver redovisa olika former av uppgifter och statistik omkring återkallelseärenden så att de misstag som skedde under det socialdemokratiska styret inte upprepas. Med tanke på vilken misskötsel som har skett avseende återkallelser av uppehållstillstånd behövs det mer resurser för att arbeta med denna verksamhet för en lång tid framöver.

Under denna regering har också lagändringar antagits för att det ska bli lättare att återkalla uppehållstillstånd. En sådan lagändring trädde i kraft den 1 mars 2024. Den innebär att det ska vara möjligt att i vissa fall återkalla ett uppehållstillstånd om det kan antas att utlänningen kommer att bedriva statsstyrt företags-spioneri eller verksamhet med koppling till terrorism.

Det pågår också flera utredningar för att ta fram lagförslag där det ska bli lättare att återkalla uppehållstillstånd när de missbrukas. Det handlar bland annat om förslag där uppehållstillstånd kan återkallas på grund av brister i utlänningsens levnadssätt.

Här uppstår även möjligheter att återkalla uppehållstillstånd för imamer som sprider hat eller utläningar som sympatiserar med extremister.

När det gäller frågan om återkallelser av uppehållstillstånd har denna regering genom sin handlingskraft tydligt visat att Socialdemokraterna avstod från att agera för landets bästa. Riksrevisionens rapport visar tydligt att Socialdemokraterna är allt annat än rege-ringsdugliga, då de gravt har misskött migrationspoli-tiken.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 63 MAGNUS RESARE (M):

Fru talman! Jag tror på en reglerad invandring. Om man tror på en reglerad invandring är återkallelser av uppehållstillstånd en del av det. Jag tror att det är viktigt att vi återkallar uppehållstillstånd när någon gjort sig oförtjänt av sitt uppehållstillstånd. Det kan vara att man har brutit mot villkoren för sitt arbetstillstånd eller studietillstånd. Man kanske inte har gått i skolan utan i stället gjort något annat och haft ett annat syfte med sitt besök i landet. Man kanske har gjort något som gör att man inte ska vara kvar här. Oavsett vad det handlar om är återkallelser av uppehållstillstånd en viktig del av den reglerade invandringen.

Det är intressant att ta del av Riksrevisionens rapport om – eller kritik mot – den tidigare regeringen, som nu har presenterats. Det här kan inte Socialdemokraterna skylla på någon trollfabrik eller att det skulle vara något slags regeringspropaganda. Det här är svart på vitt. Det här är en rapport från Riksrevisionen där man konstaterar att den socialdemokratiska regeringen inte gjorde någonting.

Fru talman! Luften darrar väl fortfarande efter det att Magdalena Andersson röt ifrån för att folk satt i bänkarna och pratade för några dagar sedan. Trots det sitter hennes partikompisar och pratar i bänkarna i dag. De störde den föregående talaren, och jag ser att de börjar prata nu också. Jag bara noterar det.

Låt oss återgå till ämnet. I Riksrevisionens rapport konstateras att den tidigare regeringen varken gav som uppdrag eller hade som mål att Migrationsverket skulle jobba med återkallelser. Nu satsas det däremot på detta.

Jag var i Göteborg förra veckan och besökte återkallelseenheten som byggs upp där. Stolta medarbetare berättade att de var handplockade för att arbeta med just återkallelser av uppehållstillstånd. Man har tagit de bästa av dem som har jobbat med arbetstillstånd, studietillstånd, asyl och uppehållstillstånd av skydds-skäl. För att jobba med återkallelser av uppehållstillstånd behöver man nämligen kunna alla de olika skälen till att uppehållstillstånd getts i Sverige. De jobbar hårt med detta, och det öppnas fler ärenden nu. Det får vi också beröm för i rapporten.

Man konstaterar i rapporten att det inte tidigare funnits någon kommunikation mellan olika myndigheter i Sverige. Det Skatteverket vetat om människor, som hade kunnat ligga till grund för att återkalla uppehållstillstånd, är inte information som har delgivits Migrationsverket. Det finns andra myndigheter som samma sak gäller för. Det tar vi tag i nu. Vi river murar mellan myndigheter för att information ska kunna gå fram och för att få ordning på det här. Vi ska ha en reglerad men också rättssäker invandring till Sverige.

Något som har slagit mig nu när jag har jobbat med de här frågorna i snart två år är att människor som har uppehållstillstånd i Sverige för att de inte kan vara i sitt hemland ändå har kunnat åka på semester dit. Jag har fått den bilden bekräftad av passkontrollanter på landets flygplatser och även av medarbetare på Migrationsverket. De har berättat att de vet att människor åker till sina hemländer på semester trots att de säger att de ska skyddas mot dem. Men inget har gjorts tidigare, för det har inte funnits något regelverk eller system för att återkalla uppehållstillstånd. Man har börjat arbeta med det här, men det går såklart att göra mer.

Det är inte rimligt att den som befinner sig i Sverige och säger sig ha behov av skydd från sitt hemland åker på semester dit och är där några veckor om året. Men det börjar man jobba med nu. Det går dock säkert att göra mer där också.

Det viktiga är att Riksrevisionen konstaterar att det inte var bra förut. Det såg vi alla, men det känns skönt att få det bekräftat. Det blir bättre nu. Jag ser fram emot regeringsunderlagets fortsatta arbete med att ta fram bra politik för att få ordning på Sveriges migration. (Applåder)

I detta anförande instämde Eleonore Lundkvist (M) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Anf. 64 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! I dag debatterar vi Riksrevisionens rapport om systemet för återkallelser av uppehållstillstånd. Det är en viktig fråga. Sverige bör som land ha kontroll över vilka som har rätt att vistas här och också vem som inte längre bör ha uppehållstillstånd. Det är viktigt ur många olika aspekter, till exempel för att skapa förtroende för migrationspolitiken men också säkerhetsmässigt och inte minst ekonomiskt. Det handlar om vad våra skattepengar används till.

Riksrevisionen har i sin rapport granskat systemet för återkallelser av uppehållstillstånd mellan åren 2013 och 2022. De har granskat om det har fungerat effektivt. Den övergripande analysen har utgått från följande frågor: Uppnås syftena med återkallelseverksamheten? Har Migrationsverket en effektiv process för att initiera, utreda och besluta i återkallelseärenden? Finns effektiva kanaler mellan Migrationsverket och andra berörda myndigheter för att dela nödvändig information i återkallelseärenden? Resultatet är nedslående och också anmärkningsvärt, då den övergripande slutsatsen är att systemet för återkallelser av

uppehållstillstånd under bedömningsperioden 2013–2022 inte fungerat effektivt.

Riksrevisionen lyfter i sin rapport fram ett antal brister i hanteringen. Man visar bland annat på att Migrationsverket inte alltid initierat återkallelseärenden fastän det funnits information som tyder på att det borde ha skett. Brister i delgivningsrutinerna medför att Migrationsverkets beslut om återkallelse inte alltid vinner laga kraft. Dessutom är det oklart hur stor del av alla som får sitt uppehållstillstånd återkallat som faktiskt lämnar landet, eftersom alla inte avregistreras från folkbokföringen som utflyttade. Felaktiga utbetalningar av bidrag, ekonomiskt bistånd och bostadsbaserade förmåner förekommer därför.

Riksrevisionen bedömer också att Migrationsverket inte har haft effektiva tillvägagångssätt för att hantera återkallelser av uppehållstillstånd eller skyddsstatusförklaring under den granskade perioden.

Riksrevisionen konstaterar att vad gäller dessa frågor har regeringens styrning av Migrationsverket under bedömningsperioden varit svag, för att inte säga obefintlig, eftersom Migrationsverket inte gavs några mål, uppdrag eller återrapporteringskrav i fråga om återkallelser mellan åren 2013 och 2022.

Denna dystra bild ger intryck av att detta inte var en viktig fråga för den S-ledda regeringen. De följde inte upp situationen och gav inga direktiv, och därmed kunde det inte heller ske någon förändring. Återigen står S i talarstolen och säger att de tagit krafttag, att de startat processen och att de gjorde förändringar när de satt vid makten. Men när man sitter vid rodret och inte styr driver båten fritt. Det är verkligen inte så man ska hantera en viktig fråga.

Herr talman! Man kan konstatera att arbetet med återkallelser varit undermåligt under en lång tid, den period som Riksrevisionen genomlyst. För att upprätthålla en god migrationspolitik måste systemet med uppehållstillstånd hanteras så att de uppehållstillstånd som inte längre ska gälla återkallas.

Vad blev då konsekvenserna av denna bristfälliga hantering? Precis som nämnts tidigare hade 9 000 personer kvar sina permanenta uppehållstillstånd i slutet av 2020 fastän de hade registrerats som utflyttade från Sverige 2019 eller tidigare. Ytterligare personer har troligtvis lämnat landet utan att det har registrerats av svenska myndigheter.

Man visar också att 1 700 personer som var folkbokförda i Sverige och hade uppehållstillstånd för arbete saknade arbetsinkomster. Det betyder att de inte har arbetat. Ytterligare 2 800 personer med uppehållstillstånd för studier saknade registrering för någon form av studier i Sverige. Det innebär att nästan vart tionde arbetstillstånd och vart fjärde studerandetillstånd kan ifrågasättas. Detta är anmärkningsvärt.

Herr talman! Detta har inte bara effekten att människor felaktigt har kvar sina uppehållstillstånd. Det har också en ekonomisk effekt. Granskningen visar att felaktiga utbetalningar från statliga myndigheter och kommuner på upp till 430 miljoner kronor skedde under perioden 2013–2020. De har gått dels till personer

vars uppehållstillstånd har återkallats, dels till personer som varaktigt flyttat från landet utan att deras permanenta uppehållstillstånd har återkallats. Felet ligger därmed både hos Migrationsverket och hos utbetalande myndigheter.

Herr talman! Rapporten visar att styrning och hantering av återkallelser inte är i nivå med vad vi som medborgare kan förvänta oss. Det är viktigt för den reglerade invandringens legitimitet att fusk och missbruk förhindras, upptäcks och åtgärdas. Upphålls- och arbetstillstånd ska återkallas när det finns grund för det.

Kristdemokraterna delar Riksrevisionens bedömning att återkallelsefrågor inte prioriterats i styrningen av Migrationsverket under en lång period, det vill säga under den tidigare S-regeringens hantering. Men som tur var skedde en förändring efter regeringsskiftet. Den nya regeringen gav i december 2022 Migrationsverket i uppdrag att vidta åtgärder för att stärka sitt arbete med ärenden om återkallelse av tillstånd. Även i regleringsbrev för 2023 och 2024 har det getts ytterligare uppdrag. Migrationsverket angav också i sin årsredovisning för 2023 att antalet återkallade uppehållstillstånd och statusförklaringar hade mer än fördubblats jämfört med 2022.

Herr talman! Rapporten visar på en brist på intresse och styrning från den S-ledda regeringen, vilken orsakat stora kostnader för Sverige som land. Även i denna debatt – som S deltar i, vilket inte var fallet tidigare i veckan – lyser självinsikten om orsak och verkan och ansvar med sin frånvaro. Det är tur att den nytillträdda regeringen tagit tag i frågan och tydligt angivit i regleringsbrev att detta är en prioriterad fråga – en aktivitet som saknades under de tidigare åtta år då S var vid makten.

Detta område visar som så många andra att det krävdes en förändring av regering för att frågor skulle få rätt prioritet och för att frågor som återkallelser av uppehållstillstånd verkligen skulle få rätt fokus och styrning.

Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.
(Applåder)

I detta anförande instämde Magnus Resare (M).

Anf. 65 MAURICIO ROJAS (L):

Herr talman! I sin rapport *Systemet för återkallelser av uppehållstillstånd* konstaterar Riksrevisionen att regelverket för återkallelser av uppehållstillstånd inte tillämpas som det var tänkt.

När till exempel en person med permanent uppehållstillstånd i Sverige flyttar varaktigt från landet ska Migrationsverket återkalla uppehållstillståndet. Trots det hade 9 000 personer kvar sina permanenta uppehållstillstånd i slutet av 2020 fast de registrerats som utflyttade från Sverige 2019 eller tidigare. Läget var mycket sämre 2018 och 2019, då mellan 14 000 och 16 000 personer befann sig i denna situation och kunde fortsätta att få ekonomiskt bistånd, barnbidrag,

föräldrapenning och andra bosättningsbaserade förmåner som de inte hade rätt till.

I detta sammanhang kan det vara relevant att påpeka att ett permanent uppehållstillstånd enligt utlänningslagen ska återkallas om personen inte längre är bosatt i Sverige. Det handlar alltså om något som myndigheterna är förpliktade att göra, inte som i andra fall då utlänningslagen i stället använder verbet ”får”.

Herr talman! Riksrevisionens analys visar också att 1 700 personer som var folkbokförda i Sverige och hade uppehållstillstånd för arbete helt saknade registrerade arbetsinkomster år 2020 utan att tillståndet återkallades. Ytterligare 2 800 personer med uppehållstillstånd för studier saknade registrering för någon form av studier i Sverige. Det innebär att nästan vart tionde arbetstillstånd och vart fjärde studerandetillstånd kan ifrågasättas.

Dessa siffror är också försiktiga skattningar. Som Riksrevisionen påpekar finns det även ytterligare skäl till återkallelser som inte täcks av registerdata och som därför inte omfattas av skattningen.

Herr talman! Det handlar om en allvarlig underlåtenhet att göra det som enligt lagen borde ha gjorts. Det handlar om en försummelse som är symptomatisk för ett oacceptabelt sätt att hantera migrationsfrågorna. Det underminerar trovärdigheten i hela vår reglerade invandringspolitik.

Hur kunde detta ske? Vem bär ansvaret för detta fullständiga haveri vad gäller att följa de regler som normerar rätten att uppehålla sig i Sverige?

Herr talman! Riksrevisionens rapport är kristallklar i detta avseende. Enligt Riksrevisionen är en viktig förklaring till de nämnda bristerna att återkallelser har haft en låg prioritet hos både regeringen och Migrationsverket. Mellan åren 2013 och 2022 gav regeringen inte Migrationsverket några mål, uppdrag eller återrapporteringskrav rörande återkallelser. Det vill säga, i klartext: Regeringen brydde sig inte alls om detta.

Så här står det att läsa i rapporten:

”Granskningen visar att regeringen inte har prioriterat återkallelser i sin styrning av myndigheten. Det är en viktig förklaring till att även Migrationsverkets ledning har prioriterat ned verksamheten i sin interna styrning. Till exempel ingår återkallelseärendena inte i myndighetens interna produktionsmål och resursfördelning.”

Trots detta så graverande konstaterande hävdar Socialdemokraterna, som hade regeringsansvaret mellan 2014 och 2022, att det var de som drev igenom ett historiskt migrationspolitiskt paradigmskifte. Detta påstående rymmer mycket illa med de allvarliga försummelser som Riksrevisionen har kartlagt. Socialdemokraterna har alltså en hel del att förklara i detta sammanhang.

Herr talman! Den allvarliga politiska försummelse som Riksrevisionen har konstaterat, plus andra brister i detta sammanhang, har kostat skattebetalarna ansevliga summor.

Granskningen visar på felaktiga utbetalningar från statliga myndigheter och kommuner på upp till 430

miljoner kronor under perioden 2013–2020. Utbetalningarna har gått dels till personer vars uppehållstillstånd har återkallats, dels till personer som varaktigt flyttat från landet utan att deras permanenta uppehållstillstånd har återkallats. Det direkta felet ligger hos Migrationsverket och de utbetalande myndigheterna, men i grunden finns det ett fundamentalt politiskt ansvar, en bristande politisk vilja från regeringens sida att ta itu med denna fråga.

Men det finns något ännu viktigare som uppmärksammas i rapporten. Enligt Riksrevisionen är de felaktiga utbetalningarna ett symptom på en vidare problematik med bristande kontroller av vilka som omfattas av de svenska socialförsäkringarna. Det är inte att värna välfärden för det svenska folket.

Herr talman! Nu har vi en regering som tar dessa frågor på allvar, och därför har Migrationsverket i sina regleringsbrev fått i uppdrag att prioritera ärenden om återkallelse av uppehållstillstånd. Det är ett paradigmskifte på riktigt som kommer att återställa trovärdigheten i vårt reglerade invandringssystem och dessutom spara en hel del resurser som behövs till skolan, sjukvården och rättsväsendet.

Resultatet av denna ändrade inställning har varit mycket påtagligt. År 2022 återkallades drygt 4 800 uppehållstillstånd. År 2023 återkallades närmare 11 000 uppehållstillstånd för personer som inte längre uppfyllde kraven. Från 4 800 till 11 000, herr talman – det är ett paradigmskifte på riktigt.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Nima Gholam Ali Pour (SD) och Magnus Resare (M).

Anf. 66 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Jag beklagar att jag missade min plats i talarordningen; jag närvarade vid ett otroligt värdefullt seminarium i riksdagens andrakammarsal som berörde närliggande frågor, nämligen införandet av ett angiverisystem i jakten på papperslösa.

Från Miljöpartiets sida ser vi med stor oro på hur den sittande regeringen, styrd av Sverigedemokraterna, har lagt allt fokus på att misstänkliggöra invandrare och göra livet så svårt som möjligt för människor som har flytt till vårt land.

När man enbart prioriterar det som handlar om att göra livet svårare för människor eller om att skicka människor från vårt land finns en oroande tendens att välja bort frågor som handlar till exempel om rättssäkerhet. Exempelvis noterar jag att man i Migrationsverkets regleringsbrev inte längre har med ordet ”rättssäkerhet”, trots att vi vet att det finns stora brister vad gäller bedömningen av asylskäl för exempelvis utsatta grupper som konvertiter, hbtq-flyktingar med flera. Vi noterar också att Sverige sticker ut jämfört med våra grannar i resten av Europa vad gäller antalet avslag för asylsökande från Afghanistan.

När det kommer till att se till att regelverket efterlevs har vi inga invändningar, och vi tycker att det är

bra att Riksrevisionen har noterat att det finns brister som kan åtgärdas. Det gäller till exempel it-system som kan bli bättre för att vi helt enkelt ska kunna se till att regelverket följs.

Jag ser dock med stor oro på regeringens och Tidöpartiernas ambition att göra allt fler människor utvisningsbara – att införa fler grunder för att återkalla uppehållstillstånd. Det handlar exempelvis om det man diskuterar gällande vandrel, där människor på grund av att de är utsatta för brottslighet och utnyttjas i prostitution eller på grund av missbruk kan riskera att bli av med sin rätt att leva ett tryggt liv i Sverige.

Vi från Miljöpartiets sida kommer att bevaka dessa prioriteringar noga. Vi kommer att fortsätta arbeta för att människor som har fått permanenta uppehållstillstånd inte ska bli av med dem på grunder vi inte tycker är acceptabla, exempelvis bristande vandrel. Vi motsätter oss också ett system som innebär att gynnande förvaltningsbeslut dras tillbaka retroaktivt.

Med de orden ställer jag mig bakom att vi lägger skrivelsen till handlingarna.

Anf. 67 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD)
replik:

Herr talman! Den rapport vi diskuterar visar att det under perioden 2014–2020 har skett felaktiga utbetalningar på upp till 260 miljoner kronor i bosättningsbaserade förmåner. Utbetalningarna har gjorts till 1 650 människor som hade kvar sitt permanenta uppehållstillstånd trots att de hade flyttat från Sverige och därmed saknade rätt till bosättningsbaserade förmåner. Det är alltså 260 miljoner kronor som har utbetalats felaktigt under sex år därför att Migrationsverket inte hade fått uppdraget från regeringen att arbeta med återkallelser av uppehållstillstånd.

Den nuvarande regeringen gav rätt tidigt Migrationsverket i uppdrag att vidta åtgärder för att stärka arbetet med ärenden om återkallelse av uppehållstillstånd. Det var förresten ett uppdrag som Migrationsverket efterfrågade. Nu håller återkallelseverksamheten på att effektiviseras, och det har gett resultat – under 2023 mer än fördubblades antalet återkallelser av uppehållstillstånd jämfört med 2022, och det kommer att öka ännu mer ju mer resurser återkallelseverksamheten får. Det blir färre felaktiga utbetalningar, och den som inte har grund för att vistas i Sverige kommer inte att ha ett uppehållstillstånd. Detta skapar ett större förtroende för den reglerade invandringen.

Stöder Miljöpartiet regeringens linje att se till att fler uppehållstillstånd ska återkallas när det inte finns grund för uppehållstillståndet?

Anf. 68 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! När det kommer till personer som har flyttat från Sverige och därmed inte längre har rätt att få till exempel bidrag som baseras på att man är bosatt i Sverige tycker vi att det är jättebra att man har ett system som gör att personer inte kan få förmåner som de faktiskt inte har rätt till. Det tycker vi är bra.

Som jag sa i mitt anförande finns det dock många förslag som Tidöpartierna har presenterat i sitt avtal som handlar om att göra fler människor rättslösa. Fler människor ska bli av med sina uppehållstillstånd på helt andra grunder än dem som gäller i dag. Då handlar det inte längre om att man till exempel har flyttat från Sverige, utan då pratar vi om att man exempelvis har blivit utnyttjad i prostitution – att det ska kunna leda till att man blir av med sitt uppehållstillstånd. Det stöder vi från Miljöpartiet inte.

Vi tycker dock att det är positivt att Migrationsverket har förbättrat sina rutiner och jobbar effektivare med it-system för att förhindra fusk med till exempel bosättningsbaserade förmåner, som ju är tänkta att vara till för personer som faktiskt bor i Sverige och inte för personer som bor i andra länder.

Anf. 69 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD)
replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för svaret.

Om Miljöpartiet nu stöder arbetet med återkallelse av uppehållstillstånd undrar jag hur det kommer sig att Miljöpartiet inte satsade resurser på detta, inte upprättade återkallelseenheter och inte gav detta uppdrag till Migrationsverket så att Migrationsverket kunde effektivisera sitt arbete med återkallelse av uppehållstillstånd. Det är en fråga jag har till ledamoten.

Min andra fråga är om Miljöpartiet, ifall de någon gång får inflytande över politiken, kommer att stärka de återkallelseenheter som i dag finns vid Migrationsverket – de enheter som arbetar med att utreda och återkalla uppehållstillstånd i den skala som vi ser i dag under den här regeringen. Kommer man att stärka den verksamheten? Det behövs nämligen en del förstärkning där när det gäller personella resurser och it-system, så att fler uppehållstillstånd kan återkallas när det saknas grund för dem.

Till sist, när det gäller det ledamoten sa om att återkalla uppehållstillstånd i fler fall än vi gör i dag och på grund av brister i levnadssättet: Det kan ju också handla om exempelvis en imam som sprider antisemitism, det vill säga att hans uppehållstillstånd återkallas. Det kan handla om någon som har uppehållstillstånd och är involverad i gängkriminalitet och skadar människor här i Sverige. Självklart ska den personens uppehållstillstånd återkallas. Håller inte ledamoten med om detta?

Anf. 70 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag uppfattade tre frågor. Den första var om vi i Miljöpartiet, om två år när vi tar över makten i Sverige efter nästa val, kommer att tillföra Migrationsverket mer resurser till just återvändandeverksamheten. Den andra frågan var varför de åtgärder som Riksrevisionen rekommenderar inte har genomförts tidigare, alltså innan vi fick Riksrevisionens rapport. Den sista frågan var om jag tycker att personer som yttrar vissa åsikter eller begår brott ska kunna bli av med sina uppehållstillstånd.

När det gäller exakt vilka budgetprioriteringar vi gör 2026, när vi i Miljöpartiet tar över regeringsmakten, ber jag att få återkomma. Jag ser fram emot att ta ställning till den frågan tillsammans med de samarbetspartier vi kommer att ha.

Jag ser att det finns stora behov av resurser och många områden som är extremt eftersatta. Det gäller både rättssäkerheten hos Migrationsverket i flera ärendetyper, till exempel konvertiter och hbtqi-personer, och på andra områden, till exempel klimatpolitiken.

Varför har vi inte vidtagit dessa åtgärder förut? Riksrevisionens rapport har ju kommit nu, och nu ställer vi oss bakom att synliggöra dessa frågor i intern planering, utveckla automatiserade system för tipshantering, effektivisera delgivning etcetera. Detta är ju ingenting som regeringen har hindrat Migrationsverket från att göra, men det är först nu detta faktiskt har granskats. Det är först nu vi fått detta svar på vitt av Riksrevisionen.

Apropå den sista frågan tycker jag inte att invandrare ska ha mindre yttrandefrihet än svenska medborgare. Jag tycker att det ska vara samma yttrandefrihet för alla. Jag tycker också att allvarlig brottslighet, precis som i dag, ska kunna leda till att man blir utvisad. Jag tycker inte att det ska gälla personer som utnyttjas som brottsoffer eller som är sjuka.

Anf. 71 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Annika. Om Migrationsverket en måndag bedömer att någon är flykting och om denna flykting på tisdagen firar detta med att boka en resa till sitt hemland och på onsdagen åker dit, tycker ledamoten – som jag – att det då är rimligt att man öppnar ett återkallelseärende om Migrationsverket tar emot information om detta?

Anf. 72 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Det finns ju ett regelverk som gäller flyktingar och hur man ska bedöma om en person som söker sitt hemlands skydd fortfarande kan anses vara flykting från det landet. Om man åker tillbaka till sitt hemland och utnyttjar sitt hemlands skydd är det en grund som i det individuella fallet kan bedömas innebära att man inte längre kan anses ha flyktingskäl.

Det finns också situationer där man kan resa tillbaka till sitt hemland och ha kvar sin flyktingstatus. Sådana undantag kan handla om personer som är flyktingar från ett land men som till exempel behöver åka tillbaka för en nära anhörigs förestående död. Det finns situationer där man inte anser att en person ska förlora sin flyktingstatus på grund av att den reser till sitt hemland. Denna bedömning behöver göras i det enskilda fallet.

När vi ändå pratar om just återkallelse av uppehållstillstånd skulle jag vilja passa på att ställa en fråga till Magnus Resare om de vandelskrav man nu är inne på. Tycker han att det är rimligt att en person förlorar sitt uppehållstillstånd på grund av att personen utnyttjas i prostitution, begagnar sig av sin yttrandefrihet eller har ett missbruk eller en sjukdom?

Anf. 73 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är positivt att Hirvonen delar uppfattningen att man faktiskt ska öppna återkallelseärenden i de fall där någon åker tillbaka. Om man sedan bedömer att det är grund för en återkallelse är en annan sak. Det är jättebra att vi är överens om att man ska öppna återkallelseärenden. Det är någonting som inte har skett tidigare.

Jag kan svara på din fråga, Annika Hirvonen – eftersom du inte var här och kunde ta replik på mig kan jag låta dig ta replik på mig nu. Jag tror att vi får titta på exakt vad som ska gälla. För något år sedan såg jag ett avsnitt av *Uppdrag granskning* som visade ett antal kvinnor från ett annat land som var i Norden och sålde sex. De marknadsförde detta som en fantastisk affärsidé på sociala medier och uppmanade män och kvinnor från sitt hemland att komma till Norden och sälja sex.

Jag tyckte att detta var hemskt. Man intervjuade några av de kvinnor som hade kommit hit på uppmaning av kvinnor från hemlandet som var här. De hade hamnat i fruktansvärda situationer. De hade utnyttjats och blivit inlåsta och utsatta för upprepade våldtäkter. Jag tyckte att det var fruktansvärt.

Det fanns personer som marknadsförde sin grej som sexarbetare här och uppmanade fler kvinnor att komma hit och sätta sig i samma situation. Den situationen blev fruktansvärd. Jag kan tänka mig att man faktiskt kan se över om de ska ha rätt att fortsätta vara i Sverige, eftersom det de gör försätter människor i fruktansvärda situationer. De kommer hit i tron och förhoppningen att detta skulle vara någonting positivt efter att ha sett dyra handväskor och annat på sociala medier.

Anf. 74 TALMANNEN:

Jag påminner om att man ska tala via talmannen.

Anf. 75 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag uppskattar uppriktigheten. Om vi vill värna kvinnor från andra länder som utnyttjas i prostitution tror jag att det är jätteviktigt att vi säkerställer att de inte är så rädda för att polisanmäla och söka skydd. De kan till exempel vara rädda för att omedelbart utvisas. Detta tror jag är någonting som ökar deras utsatthet.

Jag tror att det är viktigt att migrationspolitiken anpassas för att sätta dit dem som utnyttjar människor i stället för att skrämja bort dem som utnyttjas från att söka hjälp. Detta gäller både personer som utnyttjas i människohandel och prostitution och arbetskraftsvandrare. Det gäller även andra grupper, till exempel våldsutsatta kvinnor som är anhöriginvandrare.

Vi behöver se till att rädslan för att kastas ut från Sverige aldrig hindrar någon från att anmäla brott som personen utsatts för eller medverka i rättsprocesser.

Anf. 76 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Herr talman! När jag hörde vad ledamoten Hirvonen sa i sitt anförande och i replikskiftena undrade jag

vad det är vi diskuterar i dag. Vi diskuterar en rapport som handlar om politiskt ansvar för att hundratals miljoner kronor utbetalats felaktigt och för att tiotusentals personer har kunnat bo i Sverige utan att ha rätt till det.

I stället för att ta ansvar som ett regeringsparti, som Miljöpartiet var under dessa år, försöker sig ledamoten på ett trolleritrick. Hon försöker att prata om något annat – om Tidöavtalet och om ditt och datt – och ställa frågor om det.

Jag tror inte att det här är bra, herr talman. Man måste ta sitt politiska ansvar fullt ut. Det är vad ett före detta – och kanske blivande – regeringsparti borde göra. Detta är inte rätt mot väljarna eller medborgarna. Det är inte rätt mot alla de personer som inte fick del av de resurser som under denna tid felaktigt betalades ut till personer som var här i Sverige utan att ha rätt till det. Detta är inte att ta ansvar för en reglerad invandringspolitik. Det underminerar tilliten till myndigheterna.

Jag hoppas, herr talman, att ledamoten tar sitt ansvar och svarar på det som denna rapport grundar sig på.

Anf. 77 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag har ju svarat på frågor om den här rapporten, som presenterades ganska nyligen, som till exempel rekommenderar underrättelseskyldighet mellan Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Migrationsverket och som exempelvis handlar om arbete med effektivare delgivning på Migrationsverket. Hade dessa synpunkter presenterats tidigare hade man säkert också agerat på dem tidigare.

Det förekommer missbruk i de flesta offentliga system, och det är angeläget att motverka detta. Det står vi bakom.

Anf. 78 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Herr talman! Det handlar inte om missbruk. Det handlar om en regering som inte gjorde det som lagen säger att en regering ska göra.

Enligt rapporten visar granskningen att den regering som Miljöpartiet satt i inte prioriterade återkallelse i sin styrning av myndigheten.

Det låter på ledamoten som att de inget visste och att det är bra att det kommer en rapport så att de får veta det. Tänk om myndigheter i regel skulle svara på det viset: Vi visste inte att det begicks brott. Men nu har vi fått en rapport, så nästa gång blir det bättre.

Det är inte seriöst, herr talman. Jag hoppas att ledamoten, som jag respekterar mycket för hennes insatser i kammaren, säger något vettigt om rapporten.

Anf. 79 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag kan bara beklaga att Mauricio Rojas tycker att jag inte har sagt något vettigt, men det händer ju titt som tätt att olika partiers företrädare tycker så när de hör varandra.

Det är dock viktigt att alla myndigheter jobbar mot fusk i välfärdssystemen, och jag hoppas att regeringen kommer att prioritera dessa frågor, inte bara när det

handlar om invandrare utan också när det gäller kriminella som driver vårdcentraler och vinstjakt i skolan där pengarna går till riskkapitalister i andra länder i stället för till elevassistenter till barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Jag hoppas att regeringen prioriterar att se till att våra gemensamma skattepengar går till välfärden och till dem som har rätt till dem. I alla välfärdssystem finns nu brister som i de allvarligaste fallen utnyttjas av organiserad brottslighet, och för att stoppa detta så mycket som möjligt tog vår regering initiativ till bland annat Utbetalningsmyndigheten, som nu äntligen är på plats.

Jag tycker att det är bra att Riksrevisionen har granskat detta och att det här finns kloka åtgärder som Migrationsverket har vidtagit och jobbar med. Jag är dock orolig för framtiden, och jag tycker att det är relevant att också tala om Tidöpartiernas ambitioner att göra ännu fler människor utvisningsbara. Jag oroar mig för att exempelvis många fler kvinnor som utnyttjas i prostitution kommer att hamna i en ännu större utsatthet än de redan är i nu.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 14 Anmälan om föreskrifter om att ytterligare kategorier av fördrivna personer ska ges tillfälligt skydd

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2023/24:SfU18

Anmälan om föreskrifter om att ytterligare kategorier av fördrivna personer ska ges tillfälligt skydd (skr. 2023/24:89)

föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 17.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.42 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 maj

NU14 Energipolitikens långsiktiga inriktning
Punkt 1 (Energipolitikens inriktning)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet

2. res. 2 (C)

Votering:

152 för utskottet

19 för res. 2

118 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 58 M, 5 V, 16 KD, 11 L, 1 -

För res. 2: 19 C

Avstod: 91 S, 13 V, 14 MP

Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD, 4 MP, 5 L, 1 -

Elin Söderberg (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 4 (V)

Votering:

153 för utskottet

18 för res. 4

119 avstod

59 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 4 S, 61 SD, 58 M, 16 KD, 2 MP, 11 L, 1 -

För res. 4: 18 V

Avstod: 87 S, 19 C, 13 MP

Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD, 3 MP, 5 L, 1 -

Leila Ali Elmi och Emma Nohrén (båda MP) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Planeringsmål för elsystemet)

1. utskottet

2. res. 5 (S, C)

3. res. 7 (MP)

Förberedande votering:

108 för res. 5

16 för res. 7

166 avstod

59 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

147 för utskottet

110 för res. 5

33 avstod

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 58 M, 16 KD, 11 L, 1 -

För res. 5: 91 S, 19 C

Avstod: 18 V, 15 MP

Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 3 (Leveranssäkerhetsmål för elsystemet)

1. utskottet

2. res. 8 (S, C)

Votering:

147 för utskottet

111 för res. 8

32 avstod

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 58 M, 16 KD, 11 L, 1 -

För res. 8: 91 S, 19 C, 1 MP

Avstod: 18 V, 14 MP

Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Janine Alm Ericson (MP) anmälde att hon avsett att
avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 6 (Vattenkraft)

1. utskottet

2. res. 14 (SD)

Votering:

85 för utskottet

63 för res. 14

141 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 58 M, 16 KD, 11 L

För res. 14: 61 SD, 1 MP, 1 -

Avstod: 91 S, 17 V, 19 C, 14 MP

Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 7 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Ciczie Weidby (V) anmälde att hon avsett att avstå från
att rösta men markerats som frånvarande.

Camilla Hansén (MP) anmälde att hon avsett att avstå
från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 10 (Biogas)

1. utskottet

2. res. 27 (MP)

Votering:

146 för utskottet

15 för res. 27

128 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 58 M, 15 KD, 11 L, 1 -

För res. 27: 15 MP

Avstod: 91 S, 18 V, 19 C

Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 4 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

**NU15 En tydligare process för tillståndsprövning
av elnät**

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Teknikval)

1. utskottet

2. res. (C, MP)

Votering:

256 för utskottet

34 för res.

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 61 SD, 58 M, 18 V, 16 KD,
11 L, 1 -

För res.: 19 C, 15 MP

Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

**UU12 Organisationen för säkerhet och samarbete i
Europa (OSSE)**

Punkt 1 (Organisationen för säkerhet och samarbete i
Europa (OSSE))

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

228 för utskottet

62 för res. 1

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 58 M, 18 V, 19 C, 16 KD,
15 MP, 11 L

För res. 1: 61 SD, 1 -

Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 2 (Moskvamekanismen)

1. utskottet

2. res. 2 (S, V, MP)

Votering:

166 för utskottet

124 för res. 2

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 SD, 58 M, 19 C, 16 KD, 11 L, 1 -

För res. 2: 91 S, 18 V, 15 MP

Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU13 Vuxenutbildning

Punkt 1 (Kompetensförsörjning och omställning)

1. utskottet

2. res. 3 (MP)

Votering:

165 för utskottet
15 för res. 3
110 avstod
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 61 SD, 58 M, 18 V, 16 KD, 11 L, 1 -
För res. 3: 15 MP
Avstod: 91 S, 19 C
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 2 (Utbildning inom vissa områden)

1. utskottet
2. res. 5 (V)
Votering:
195 för utskottet
18 för res. 5
77 avstod
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 58 M, 19 C, 16 KD, 11 L
För res. 5: 18 V
Avstod: 61 SD, 15 MP, 1 -
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 3 (Utbyggnad och utveckling av yrkeshögskolan)

1. utskottet
2. res. 8 (C)
Votering:
180 för utskottet
19 för res. 8
91 avstod
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 61 SD, 58 M, 18 V, 16 KD, 15 MP,
11 L, 1 -
För res. 8: 19 C
Avstod: 91 S
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 5 (Kvalitet inom komvux)

1. utskottet
2. res. 10 (S)
Votering:
199 för utskottet
91 för res. 10
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 61 SD, 58 M, 18 V, 19 C, 16 KD,
15 MP, 11 L, 1 -
För res. 10: 91 S
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 7 (Språkrav för barnskötarutbildning)

1. utskottet
2. res. 13 (SD)
Votering:
228 för utskottet
62 för res. 13
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 58 M, 18 V, 19 C, 16 KD,
15 MP, 11 L
För res. 13: 61 SD, 1 -
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU14 Luftfartsfrågor

Punkt 1 (Finansiering och stöd till regionala flygplatser)

1. utskottet
2. res. 2 (C)
Votering:
194 för utskottet
19 för res. 2
77 avstod
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 58 M, 18 V, 16 KD, 11 L
För res. 2: 19 C
Avstod: 61 SD, 15 MP, 1 -
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 3 (Arlanda, Bromma och Skavsta flygplatser)

1. utskottet
2. res. 8 (S)
3. res. 9 (SD)
Förberedande votering:
91 för res. 8
63 för res. 9
136 avstod
59 frånvarande
Kammaren biträdde res. 8.
Huvudvotering:
104 för utskottet
91 för res. 8
95 avstod
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 58 M, 19 C, 16 KD, 11 L
För res. 8: 91 S
Avstod: 61 SD, 18 V, 15 MP, 1 -
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 7 (Flygets klimatpåverkan)

1. utskottet
2. res. 13 (S)
3. res. 16 (MP)
Förberedande votering:
93 för res. 13
15 för res. 16
181 avstod
60 frånvarande
Kammaren biträdde res. 13.
Karin Rågsjö (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.
Huvudvotering:
102 för utskottet
91 för res. 13
96 avstod
60 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 58 M, 18 V, 16 KD, 10 L
För res. 13: 91 S
Avstod: 61 SD, 19 C, 15 MP, 1 -
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 6 L, 1 -
Joar Forssell (L) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 13 (Hinderbelysning vid vindkraftverk)

1. utskottet
2. res. 24 (MP)
Votering:
256 för utskottet
15 för res. 24
19 avstod
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 61 SD, 58 M, 18 V, 16 KD,
11 L, 1 -
För res. 24: 15 MP
Avstod: 19 C
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 27 maj

FöU10 Sveriges tillträde till vissa Natoavtal

Punkt 1 (Avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor)
Under denna punkt hade endast yrkats bifall till utskottets förslag till beslut. Förslaget innebar dock att rättsskipningsavgifter som innefattade myndighetsutövning skulle få överlåtas till en annan stat. Ett sådant beslut krävde enligt 10 kap. 8 § och 10 kap. 6 § andra stycket regeringsformen att *minst tre fjärdedelar av de*

röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstade för det. Beslutet skulle enligt riksdagsordningen fattas genom omröstning.

Votering:
275 för bifall
15 avstod
59 frånvarande
Andre vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja, och kammaren hade således bifallit utskottets förslag till beslut.
Partivis fördelning av rösterna:
För bifall: 91 S, 61 SD, 58 M, 4 V, 19 C, 16 KD,
15 MP, 11 L
Avstod: 14 V, 1 -
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -
Lorena Delgado Varas, Ida Gabrielsson, Isabell Mixter och Vasiliki Tsouplaki (alla V) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Svensk reservation till avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor)

1. utskottet
2. res. (V)
Votering:
271 för utskottet
18 för res.
60 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 61 SD, 58 M, 19 C, 16 KD,
15 MP, 11 L
För res.: 18 V
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 2 -

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU11 Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – åtgärder med anledning av Europadomstolens dom

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU15 Ändringar i medborgarskapslagen

Punkt 1 (Skärpta krav för förvärv av svenskt medborgarskap genom anmälan)

1. utskottet
2. res. 1 (V)
3. res. 2 (MP)
Förberedande votering:
19 för res. 1
15 för res. 2
255 avstod
60 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.
Johanna Haraldsson (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.
Huvudvotering:

257 för utskottet
18 för res. 1
15 avstod
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 61 SD, 58 M, 19 C, 16 KD,
11 L, 1 -
För res. 1: 18 V
Avstod: 15 MP
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Stärkt arbete i ärenden om befrielse från medborgarskap)

1. utskottet
2. res. 3 (MP)
Votering:
275 för utskottet
15 för res. 3
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 61 SD, 58 M, 18 V, 19 C, 16 KD,
11 L, 1 -
För res. 3: 15 MP
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

SfU16 Ersättning för höga sjuklönekostnader upp- hör

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet
2. res. 1 (V, C, MP)
Votering:
237 för utskottet
51 för res. 1
61 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 60 SD, 58 M, 16 KD, 11 L, 1 -
För res. 1: 18 V, 19 C, 14 MP
Frånvarande: 15 S, 12 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
4 MP, 5 L, 1 -

Janine Alm Ericson (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Felaktiga utbetalningar och höga sjuklöne-
kostnader)

1. utskottet
2. res. 2 (MP)
Votering:
275 för utskottet
15 för res. 2

59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 61 SD, 58 M, 18 V, 19 C, 16 KD,
11 L, 1 -
För res. 2: 15 MP
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

**SkU21 Anpassning av investeraravdraget med an-
ledning av ändrade EU-regler om statligt stöd**
Kammaren biföll utskottets förslag.

**SkU22 Kompletterande bestämmelser till EU:s för-
ordning om inrättande av en mekanism för koldi-
oxidjustering vid gränsen**

Kammaren biföll utskottets förslag.

**NU17 Natura 2000-tillstånd i samband med ansö-
kan om bearbetningskoncession enligt mineralla-
gen**

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet
2. res. 1 (MP)
Votering:
275 för utskottet
15 för res. 1
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 61 SD, 58 M, 18 V, 19 C, 16 KD,
11 L, 1 -
För res. 1: 15 MP
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 2 (Utredning om prövningen enligt miljöbalkens
hushållningsbestämmelser)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av
1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 3 (MP)
Votering:
257 för utskottet
15 för res. 3
18 avstod
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med god-
kännande av utskottets motivering.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 61 SD, 58 M, 19 C, 16 KD,
11 L, 1 -
För res. 3: 15 MP
Avstod: 18 V
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

CU23 Nya regler om hållbarhetsrapportering

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Hållbarhetsrapportens innehåll)

1. utskottet
2. res. 1 (MP)
Votering:
275 för utskottet
15 för res. 1
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 61 SD, 58 M, 18 V, 19 C, 16 KD,
11 L, 1 -
För res. 1: 15 MP
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Punkt 3 (Förslagens konsekvenser m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)
Votering:
229 för utskottet
61 för res. 2
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 58 M, 18 V, 19 C, 16 KD,
15 MP, 11 L, 1 -
För res. 2: 61 SD
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU23 Vissa förslag om kompensation m.m. till personer födda 1957 och 1959 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU24 Tillfälligt höjt tak för rotavdraget

1. utskottet
2. res. (V, MP)
Votering:
239 för utskottet
33 för res.
17 avstod
60 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 61 SD, 58 M, 2 C, 16 KD, 11 L,
1 -
För res.: 18 V, 15 MP
Avstod: 17 C
Frånvarande: 16 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Ulrika Heie och Anders Ådahl (båda C) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

JuU26 Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden

Punkt 1 (Övervakning av annan kommunikationsutrustning än den som tillhör den eftersökte och användning av överskottsinformation)

1. utskottet
2. res. 1 (V)
Votering:
272 för utskottet
18 för res. 1
59 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 S, 61 SD, 58 M, 19 C, 16 KD,
15 MP, 11 L, 1 -
För res. 1: 18 V
Frånvarande: 15 S, 11 SD, 10 M, 6 V, 5 C, 3 KD,
3 MP, 5 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU27 Sveriges deltagande i Europeiska åklagarmyndigheten

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU17 Riksrevisionens rapport om systemet för återkallelser av uppehållstillstånd

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU18 Anmälan av föreskrifter om att ytterligare kategorier av fördrivna personer ska ges tillfälligt skydd

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 18 Beslut om förlängd motionstid

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2023/24:151 *Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd* skulle förlängas till och med *onsdagen den 19 juni*.

§ 19 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 28 maj

2023/24:798 Disciplinära åtgärder i skolan

av *Anna Lasses* (C)
till statsrådet *Lotta Edholm* (L)

§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 maj

2023/24:937 Resor till Mellanöstern

av *Johan Büser* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:938 Användning av vapen från väst i Ryssland

av *Markus Wiechel* (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:939 Kinas agerande i samband med Taiwans presidentinstallation

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:940 Möjligheten att göra teoriprov till körkort i hela landet

av *Monica Haider* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:941 Implementering av plattformsdirektivet i Sverige

av *Ciczie Weidby* (V)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 28 maj

2023/24:920 Regeringens inställning till Norrbotnibanan

av *Åsa Karlsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:926 Driftstöd till de regionala flygplatserna

av *Kadir Kasirga* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 16.28.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 10 anf. 28 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 11 anf. 45 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 63 (delvis),

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.42 och av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Anmälan om gruppledare för partigrupp.....	1
§ 3	Anmälan om ersättare för gruppledare för partigrupp.....	1
§ 4	Meddelande om särskild debatt med anledning av anonyma påverkanskampanjer och hur förtroendet för partiväsendet och demokratin kan upprätthållas.....	1
§ 5	Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 6	Anmälan om granskningsrapport.....	2
§ 7	Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 8	Ärenden för bordläggning	2
§ 9	Vissa förslag om kompensation m.m. till personer födda 1957 och 1959 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag	2
	Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU23.....	2
	Anf. 1 PATRIK BJÖRCK (S).....	2
	Anf. 2 HANS EKLIND (KD) replik.....	3
	Anf. 3 PATRIK BJÖRCK (S) replik	4
	Anf. 4 HANS EKLIND (KD) replik.....	4
	Anf. 5 PATRIK BJÖRCK (S) replik	4
	Anf. 6 CRISTER CARLSSON (M) replik.....	4
	Anf. 7 PATRIK BJÖRCK (S) replik	4
	Anf. 8 TREDJE VICE TALMANNEN	5
	Anf. 9 CRISTER CARLSSON (M) replik.....	5
	Anf. 10 PATRIK BJÖRCK (S) replik	5
	Anf. 11 ERIK HELLSBORN (SD).....	5
	Anf. 12 CRISTER CARLSSON (M).....	5
	Anf. 13 PATRIK BJÖRCK (S) replik	6
	Anf. 14 CRISTER CARLSSON (M) replik.....	6
	Anf. 15 PATRIK BJÖRCK (S) replik	6
	Anf. 16 CRISTER CARLSSON (M) replik.....	6
	Anf. 17 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik	6
	Anf. 18 CRISTER CARLSSON (M) replik.....	6
	Anf. 19 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik	6
	Anf. 20 CRISTER CARLSSON (M) replik.....	7
	Anf. 21 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	7
	Anf. 22 HELENA LINDAHL (C)	8
	Anf. 23 HANS EKLIND (KD)	8
	Anf. 24 PATRIK BJÖRCK (S) replik	9
	Anf. 25 HANS EKLIND (KD) replik.....	9
	Anf. 26 PATRIK BJÖRCK (S) replik	9
	Anf. 27 HANS EKLIND (KD) replik.....	9
	(Beslut fattades under § 17.)	10
§ 10	Tillfälligt höjt tak för rotavdraget	10
	Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU24.....	10
	Anf. 28 HANNA WESTERÉN (S).....	10
	Anf. 29 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	10
	Anf. 30 DAVID LÅNG (SD).....	11
	Anf. 31 CRISTER CARLSSON (M).....	11
	Anf. 32 HANNA WESTERÉN (S) replik	12
	Anf. 33 CRISTER CARLSSON (M) replik.....	12
	Anf. 34 HANNA WESTERÉN (S) replik	12
	Anf. 35 CRISTER CARLSSON (M) replik.....	13
	Anf. 36 HELENA LINDAHL (C)	13
	Anf. 37 CECILIA ENGSTRÖM (KD)	13
	(Beslut fattades under § 17.)	14
§ 11	Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden.....	14

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU26	14
Anf. 38 PETTER LÖBERG (S).....	14
Anf. 39 GUDRUN NORDBORG (V)	15
Anf. 40 PONTUS ANDERSSON GARPVALL (SD).....	15
Anf. 41 FREDRIK KÄRRHOLM (M)	16
Anf. 42 PETTER LÖBERG (S) replik.....	17
Anf. 43 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik.....	17
Anf. 44 PETTER LÖBERG (S) replik.....	17
Anf. 45 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik.....	17
Anf. 46 TREDJE VICE TALMANNEN	18
Anf. 47 ULRIKA LILJEBERG (C)	18
Anf. 48 TORSTEN ELOFSSON (KD).....	18
Anf. 49 MARTIN MELIN (L).....	19
Anf. 50 GUDRUN NORDBORG (V) replik	20
Anf. 51 MARTIN MELIN (L) replik.....	20
Anf. 52 GUDRUN NORDBORG (V) replik	20
Anf. 53 MARTIN MELIN (L) replik.....	20
(Beslut fattades under § 17.)	20
§ 12 Sveriges deltagande i Europeiska åklagarmyndigheten	20
Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU27	20
Anf. 54 MIKAEL DAMSGAARD (M).....	20
Anf. 55 GUDRUN NORDBORG (V)	21
Anf. 56 ULRIKA LILJEBERG (C)	22
(Beslut fattades under § 17.)	22
§ 13 Riksrevisionens rapport om systemet för återkallelser av uppehållstillstånd	22
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU17.....	22
Anf. 57 OLA MÖLLER (S).....	22
Anf. 58 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	22
Anf. 59 OLA MÖLLER (S) replik	23
Anf. 60 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	23
Anf. 61 OLA MÖLLER (S) replik	23
Anf. 62 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD)	23
Anf. 63 MAGNUS RESARE (M)	25
Anf. 64 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	26
Anf. 65 MAURICIO ROJAS (L).....	27
Anf. 66 ANNIKA HIRVONEN (MP)	28
Anf. 67 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	28
Anf. 68 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	28
Anf. 69 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	29
Anf. 70 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	29
Anf. 71 MAGNUS RESARE (M) replik	29
Anf. 72 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	29
Anf. 73 MAGNUS RESARE (M) replik	30
Anf. 74 TALMANNEN.....	30
Anf. 75 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	30
Anf. 76 MAURICIO ROJAS (L) replik.....	30
Anf. 77 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	30
Anf. 78 MAURICIO ROJAS (L) replik.....	30
Anf. 79 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	30
(Beslut fattades under § 17.)	31
§ 14 Anmälan om föreskrifter om att ytterligare kategorier av fördrivna personer ska ges tillfälligt skydd.....	31
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU18.....	31
(Beslut fattades under § 17.)	31
Ajournering	31
Återupptaget sammanträde	31
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 maj.....	31
NU14 Energipolitikens långsiktiga inriktning	31
NU15 En tydligare process för tillståndsprövning av elnät	32

UU12 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).....	32
UbU13 Vuxenutbildning.....	32
TU14 Luftfartsfrågor	33
§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 27 maj.....	34
FöU10 Sveriges tillträde till vissa Natoavtal	34
FöU11 Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – åtgärder med anledning av Europadomstolens dom	34
SfU15 Ändringar i medborgarskapslagen	34
SfU16 Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör	35
SKU21 Anpassning av investeraravdraget med anledning av ändrade EU-regler om statligt stöd	35
SKU22 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen ...	35
NU17 Natura 2000-tillstånd i samband med ansökan om bearbetningskoncession enligt minerallagen	35
CU23 Nya regler om hållbarhetsrapportering	35
§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	36
SKU23 Vissa förslag om kompensation m.m. till personer födda 1957 och 1959 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag	36
SKU24 Tillfälligt höjt tak för rotavdraget	36
JuU26 Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden.....	36
JuU27 Sveriges deltagande i Europeiska åklagarmyndigheten....	36
SfU17 Riksrevisionens rapport om systemet för återkallelser av uppehållstillstånd	36
SfU18 Anmälan av föreskrifter om att ytterligare kategorier av fördrivna personer ska ges tillfälligt skydd.....	36
§ 18 Beslut om förlängd motionstid	36
§ 19 Anmälan om interpellation.....	36
§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar	36
§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor	37
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 16.28.	37